

कर्नाटक सरकार

सार्वजनिक शिक्षण विभाग

कलिका चेतरिके

2022 – 23

विद्यार्थी अध्ययन पुस्तिका

भाग-1

गणित

4

इयत्ता : चौथी

समग्र शिक्षण कर्नाटक, बेंगळूरु

आणि

राज्य शिक्षण संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था, बेंगळूरु

ಸಂದೇಶ

ಆತ್ಮೀಯರೇ,

ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020ನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸ, ಕಲಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆ, ತರಗತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮರುವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಹಲವು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ನಿಪುಣ್ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್, ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾ ಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಗಳಾಗಿ, ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾನಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಕಲಿಕೆ ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಈ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸದರಿ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು 2022-23ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಕ್ತ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಆಶಯ ನನ್ನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಈ ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಅಂತಸ್ತತ್ವದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲಾಖೆಯ ಸರ್ವರೂ, ಪೋಷಕವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭಾಗೀದಾರರೆಲ್ಲರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುತ್ತೀರೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ.....

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಸಿ.ನಾಗೇಶ್

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ
ಹಾಗೂ ಸಕಾಲ ಸಚಿವರು

ಮುನ್ನುಡಿ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ-2020ರ ಆಶಯದಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಆದರೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳೆದರೆಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂತರವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು 2022-23ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಉಪಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಸಂಖ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಮಗು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಗಳಿಸಲೇಬೇಕಿದ್ದ ಕಲಿಕಾ ಫಲಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಕ್ತ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ “ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಕಲಿಕಾ ಫಲ” ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಚಟುವಟಿಕೆ ರೂಪಿಸಿ, ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ನಿಷುಣ್ ಭಾರತ್’, ‘ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೇಶ್’ನಂತಹ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಶಿಶುಕೇಂದ್ರಿತ, ಕಲಿಕಾ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿವೆ. ಚಟುವಟಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ‘ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿ’ಯನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ ಸರಿದೂಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೀರೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ DSERT ಹಾಗೂ SSK ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್ ಜೀ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ಪರವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಡಾ. ಎಸ್.ಸೆಲ್ವಕುಮಾರ್ ಭಾ.ಆ.ಸೇ.

ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಆಶಯ ನುಡಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ನಿತ್ಯವೂ ಕಲಿಕಾ ನಿರಂತರತೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದರೆ ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದಿಂದಾಗಿ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ನಿರಂತರತೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ವೇದ್ಯ. ಇದನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ

ಕೋವಿಡ್-19 ನಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ವಿದ್ಯಾಗಮ, ಸಂವೇದ, ವಿಶೇಷ ಸೇತುಬಂಧ ಮುಂತಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೂ ಮುಖಾಮುಖಿ ತರಗತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಂತರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಉಪಕ್ರಮವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಶಿಶು ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯತ್ನ. ಸರಿಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಯದೇ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ರೂಪಿಸಿದ ಉಪಕ್ರಮ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ತುಂಬಿಕೊಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉಪಕ್ರಮದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ವಿಶಾಲ್ ಆರ್. ಭಾ.ಆ.ಸೇ.

ಆಯುಕ್ತರು
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಆರಂಭಿಕ ನುಡಿ

ಆತ್ಮೀಯರೇ,

ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಕಾರಣದಿಂದ ಔಪಚಾರಿಕ ತರಗತಿಗಳು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಡೆಯದೇ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಏರುಪೇರುಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಕಲಿಕಾ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು 2022-23ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ತರಗತಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಲಿಕಾ ಫಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿ ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬುನಾದಿ ಕಲಿಕಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವಿರಿ ಹಾಗೂ ಕಲಿಕಾ ಅಂತರವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಿರಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಶಾಲಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಗದಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಗಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪಲ್ಲವಿ ಆಕುರಾತಿ ಭಾ.ಆ.ಸೇ.

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ

ಆತ್ಮೀಯರೇ,

ಹೊಸ ಶತಮಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ-2020ರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೋವಿಡ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾಗಮ, ಸಂವೇದದಂತಹ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಡುವೆಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿ. ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟ, ಕಲಿಕಾ ಅಂತರ ಪೂರೈಸುವ ಯೋಜನೆಯೇ 'ಕಲಿಕಾ ಚೇತರಿಕೆ' ಉಪಕ್ರಮ. ಈ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬುನಾದಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಆಯ್ದು ಕಲಿಕಾಫಲಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಕ್ತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಕಲಿಕಾಫಲಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ 'ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿ' ಮತ್ತು ಶಿಶುಕೇಂದ್ರಿತ ಕಲಿಕಾ ಪೂರಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ 'ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆ'ಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಎಂಬ ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಿಕಾ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾಫಲಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ನಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಈ ಮೂಲಕ ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಇಲಾಖಾ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜೀ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಇವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಂಗಲ ವಿ
ನಿರ್ದೇಶಕರು

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ
ಬೆಂಗಳೂರು

संकल्पना आणि मार्गदर्शन

<p>डॉ. एस. सेल्वकुमार भा.प्र.से. मुख्य कार्यदर्शी प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण विभाग, बेंगळूरु</p>	<p>डॉ. विशाल आर. भा.प्र.से. आयुक्त सार्वजनिक शिक्षण विभाग, बेंगळूरु</p>
<p>श्रीमती पल्लवी आकुराती भा.प्र.से. राज्य योजना निर्देशक समग्र शिक्षण कर्नाटक, बेंगळूरु</p>	<p>श्रीमती सुमंगला व्ही. निर्देशक डी. एस. ई.आर.टी. बेंगळूरु</p>

साहित्य रचना समिती

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, दावणगेरे यांच्या नेतृत्वाखाली

<p>श्रीमती नेमावती सी.एम. (स.शि.) के.पी.एस. कुक्कवाड दावणगेरे (दक्षिण विभाग) दावणगेरे जिल्हा</p>	<p>श्रीमती अरुणा जी. एस. (स.शि.) स.उच्च प्राथ.शाळा, जरेकट्टे दावणगेरे (दक्षिण विभाग) दावणगेरे जिल्हा</p>
<p>श्रीमती निर्मला ए. (स.शि.) स.उच्च प्राथ.शाळा, चिक्कविदरे हरिहर तालुका दावणगेरे जिल्हा</p>	<p>श्री रेवणप्पा आर. (स.शि.) स. प्राथ.शाळा, मल्लेनहळ्ळी दावणगेरे (दक्षिण विभाग) दावणगेरे जिल्हा</p>
<p>श्रीमती कल्पना सी.ए. (स.शि.) स.उच्च प्राथ.शाळा, कुंठिपालनहळ्ळी दावणगेरे (दक्षिण विभाग) दावणगेरे जिल्हा</p>	<p>श्री मल्लिकार्जुनय्या सी. आर. (स.शि.) स.उच्च प्राथ.शाळा, गोपनाळू दावणगेरे (दक्षिण विभाग) दावणगेरे जिल्हा</p>

अजीम प्रेमजी फाँडेशन समिती

भाषांतर आणि परिशीलन समिती

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, बेळगावी यांच्या नेतृत्वाखाली

<p>श्री बी. जी. वाघमारे (स.शि.) स. मराठी उच्च.प्राथ.शाळा, निलावडे ता. खानापूर जि. बेळगावी</p>	<p>श्री पी. बी. गावडे (टी.जी.टी.) स. मराठी उच्च.प्राथ.शाळा, तिओली ता. खानापूर जि. बेळगावी</p>
--	--

संयोजक

इ.व्ही.जी.विभाग, डी.एस.ई.आर.टी.बेंगळूरु

अनुक्रमणिका

अध्ययन निष्पत्ती - इयत्ता चौथी

भाग - 1

(2 री आणि 3 री इयत्तेमधील प्रमुख अध्ययन निष्पत्ती सहित)

क्र.सं.	थिम्स	अध्ययन निष्पत्ती	पृ.क्र.
1	संख्या	स्थानमूल्य तक्ता वापरून 9,999 पर्यंतच्या संख्या लिहील आणि वाचन करेल,	01
2	मुलभूत क्रिया	दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी संख्येपर्यंत बेरीजेची उदाहरणे सोडवेल.	18
3		दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी संख्येपर्यंत वजाबाकीची उदाहरणे सोडवेल.	34
4		दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 3-अंकी संख्येला 1-अंकी संख्येने गुणाकार करेल.	44
5		बेरीज, वजाबाकी आणि गुणाकारावर आधारित उदाहरणे सोडवेल.	60
6		दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 2-अंकी संख्येला 1-अंकी संख्येने भागने आणि भागाकार व गुणाकारमधील संबंध समजून घेईल.	64
7		संख्या	$1/2$, $1/4$, $3/4$ यां अपूर्णाकांना दिलेल्या चित्रामध्ये आणि संग्रह केलेल्या वस्तूमध्ये ओळखून चिन्हांच्या सहाय्याने दर्शवेल.

1)अध्ययन निष्पत्ती: स्थानमूल्य तक्ता वापरून 9999पर्यंतच्या संख्या लिहील आणि वाचन करेल.

सराव पत्रिका -1

कृती -01

मुलानो, सुट्टीमध्ये कोण कोणते खेळ खेळला? ओहो! इतके खेळ खेळलात?खूप मुलांनी गोट्यांचा खेळ पण खेळला. नाही? कोणा कोणाकडे किती किती गोट्या होत्या ?किती गोट्या जिंकलात ? स्मरण करून सांगा.कोणी ज्यास्त गोट्या जिंकल्या मित्रांसोबत चर्चा करून सांगा.

1.1मोजूया:

1. सिताने संग्रह केलेल्या गोट्यांची संख्या _____

2. अतिकमी संग्रह केलेला _____
आणि संग्रहित गोट्यांची संख्या _____

3. समीरने _____ इतक्या
गोट्यांचा संग्रह केल्यास 90
झाल्या असत्या.

4. 84 गोट्यांचा संग्रह केलेला
_____

5. रघुला सिता इतक्या गोट्या जमविण्यासाठी _____ गोट्या संग्रहित केल्या
पाहिजेत.

6. तिघांनी संग्रह केलेल्या एकूण गोट्या _____

7. समीर कडे असणाऱ्या गोट्या मध्ये _____ इतक्या गोट्या मिसळल्यास शतक
होते

8. रघु संग्रह केलेल्या गोट्या पैकी 6 गोट्या हरवतो. तर त्याच्याकडील शिल्लक
गोट्या _____

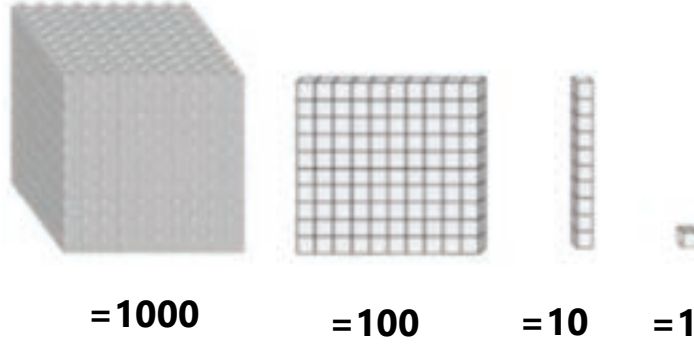

1.2 वरील चित्राच्या आधारे खालील तक्ता भरण्याचा प्रयत्न करा.

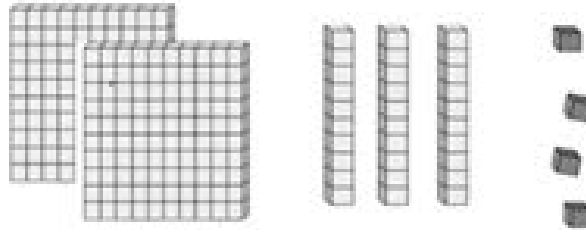
अ. क्र.	नाव	संख्यास्वरूपात	अक्षरामध्ये
1	सिता	78	
2	रघु		छपत्र
3	समीर		

सराव पत्रिका -2

येथे संख्यांचे ब्लॉक दिलेले आहेत.

खालील ब्लॉक मोजून रिकाम्या जागा भरा.

संख्यास्वरूपात = 234

अक्षरामध्ये= _____

संख्यास्वरूपात =

अक्षरामध्ये= तीनशे पाच

संख्यास्वरूपात=

अक्षरामध्ये=

संख्यास्वरूपात =

अक्षरामध्ये= तीनशे पाच

सराव पत्रिका - 3

1.4 नोटांच्या सहाय्याने रिकाम्या जागेत अंकामध्ये व अक्षरामध्ये संख्या लिहा.

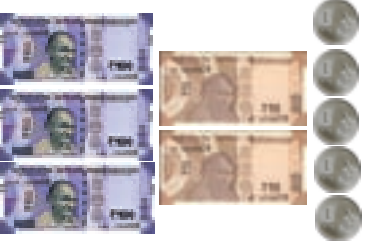

= 100

= 10

= 1

	111
	तीनशे पंचवीस
	

विचार करा

रु 100, रु10 आणि रु 1 वापरून रु123 होण्यासाठी कोणकोणत्या किती नोटा व नाणी लागतील?

रु123 होण्यासाठी तुमच्या घरातील सदस्याबरोबर चर्चा करा..

1.5 तक्त्यामधील रिकाम्या जागा भरा.

$999 + 1 = 1000$ (हजार)

$1000 + 1 = 1001$

$1000 + 8 = 1008$

$1000 + 12 =$

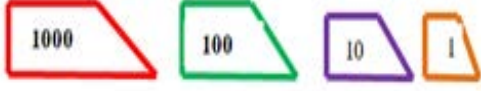
$2000 + 9 = 2009$

$3000 + 400 + 60 + 1 = 3461$

1.6 तक्त्यामधील रिकाम्या जागा भरा.

एक हजार नऊ	$1000+09$	1009
एक हजार चोपन	$1000+54$	
एक हजार एकशे साठ	$1000+100+60$	
	$1000+250$	
		1670
	$2000+300$	
तीन हजार दोनशे पंधरा		3215
	$4000+500+70+9$	

1.7 वाचा आणि लिहा.

एरो कार्ड

संख्या आणि अक्षरामध्ये

	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">1234</div>
--	--

	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">दोन हजार तीनशे सहा</div>
--	--

--	--

1.8 रिकाम्या जागी येणाऱ्या संख्या लिहा.

49	50	51		53			56	57
500			503			506		508
780				784				788
6899					6904			6907
3037							3044	3045

सराव पत्रिका -6

1.9 गट करून लिहा.

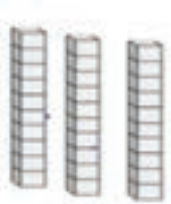
उदा:

4 दशक

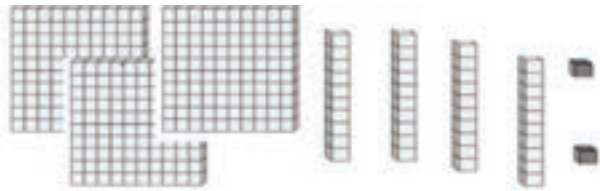
5 सुटे

45

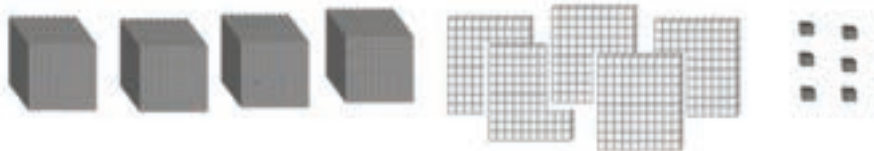

3 दशक

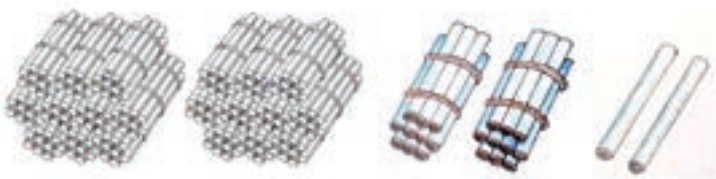
2 सुटे

_____ + शतक _____ + _____ दशक + _____
 सुटे + =

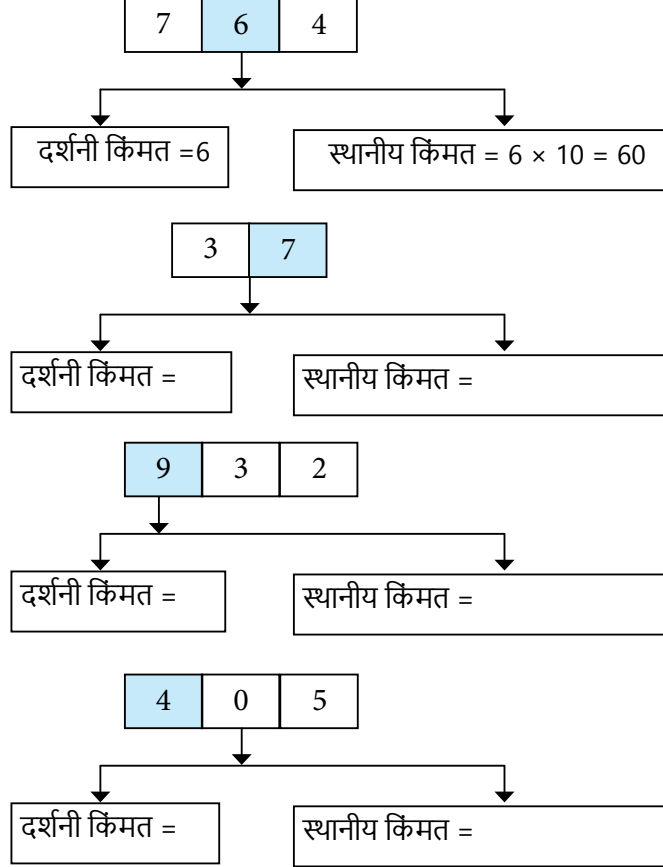
4 _____ + 5 शतक + _____ दशक + _____

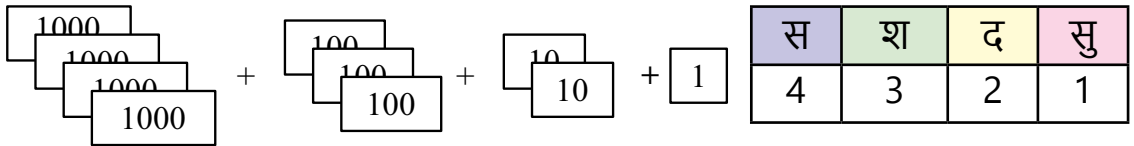
200 + _____ + 2 =

कृती -03

1.10 स्थानीय किंमत आणि दर्शनी किंमत.

1.11 विस्तार आणि सामान्य रूपात लिहा.

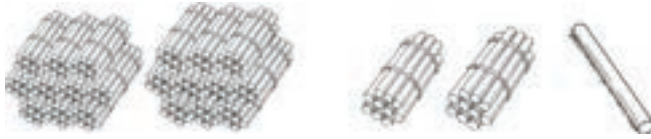
4 सहस्त्र + 3 शतक + 2 दशक + 1
 = $(4 \times 1000) + (3 \times 100) + (\_ \times 10) + (1 \times \_)$
 = 4000 + _ + 20 + 1
 = 4321

स	श	द	सु

___ सहस्र + ___ शतक + ___ दशक + ___ सुटे
 = (___ X 1000) + (___ X ___) + (___ X 10) + (5 ___)
 = _____ + 0 + _____ + 5

स	श	द	सु

= _____
 = _____
 = _____

1. 12 नोटा विस्तारित स्वरूपात लिहा.

स	श	द	सु

= _____
 = _____
 = _____

1) 406 विस्तार करून लिहा. _____

= _____
 = _____
 = _____

स	श	द	सु

2) 9009 विस्तार करून लिहा. _____

= _____
 = _____
 = _____

स	श	द	सु

1.13 सामान्य रूपात लिहा.

$$1. 6 \times 4 + 1000 \times 100 + 8 \times 10 + 3 \times 1$$

$$= 6000 + 400 + 80 + 3$$

स	श	द	सु
6	4	8	3

= 6483

$$2. 6 \times 0 + 100 \times 10 + 3 \times 1$$

$$=$$

स	श	द	सु

=

$$3. 5000 + 0 + 60 + 0$$

$$=$$

स	श	द	सु
	0		

=

$$4. 8000 + 9 + 10 + 400$$

$$=$$

स	श	द	सु

=

$$5. 9000 + 9 + 90 + 900$$

$$=$$

स	श	द	सु

=

$$6. 6 \times 7 + 100 \times 10 + 2 \times 1$$

$$=$$

स	श	द	सु

= 672

$$7. 8 \times 4 + 1000 \times 100 + 8 \times 10 + 2 \times 1$$

$$=$$

स	श	द	सु

=

1.14 रंगवा (कोणत्या संखेला कोणता रंग दिला पाहिजे हे तक्त्याच्या खाली दिलेले आहे.)

9999	303	23	12	555	605
808	70	220	5001	190	9020
9009	88	2700	101	700	7021
80	435	842	500	123	1234
9876	77	321	2020	404	666
3500	999	50	208	99	1111

संख्या वाचून
रंग भरूया

हिरवा	पिवळा	गुलाबी
1) तीन हजार पाचशे	1) $20 + 3$	1) $9000 + 900 + 99 + 9$
2) सत्याहत्तर	2) पन्नास + तीस	2) $65 + पाच$
3) $800 + 40 + 2$	3) $40 + 2 + 8$	3) दोन हजार सातशे
4) एकशे एक	4) सात हजार एकवीस	4) $450 + 50$
5) नऊ हजार नऊ	5) $8 + 200$	5) चारशे चार
6) $600 + 5$	6) बारा	6) एक हजार एकशे अकरा

1.15 मी कोण ?

- माझ्यामध्ये 5 मिळविल्यास पाचशे होतो.
- मी द्विशतक.
- तू दोन हजाराच्या चार नोटा मिळविल्यास मी मिळतो.
- मी $300 + 100 +$ अर्ध्या शतकाला समान.
- माझ्यामध्ये आठ शतक , तीन दशक आणि सहा सुटे आहेत.

कृती -04

1.16 दिलेल्या संख्यांच्या पुढील संख्या लिहा.

- 1) 455, _____
- 2) 911, _____
- 3) 1009, _____
- 4) 5389, _____
- 5) 7200, _____
- 6) 1288, _____
- 7) 3000, _____

पुढील संख्या कशी मिळते
याची मित्रासोबत
चर्चा कर.

1.17 दिलेल्या संख्यांच्या मागील संख्या लिहा.

- 1) _____, 440
- 2) _____, 9999
- 3) _____, 5000
- 4) _____, 711
- 5) _____, 6535
- 6) _____, 1000
- 7) _____, 4567

कोणत्याही संख्येची मागील
संख्या कशी
मिळते? लिही.

1.18. दिलेल्या संख्यांच्या मधील संख्या लिहा.

- 1) 350 _____ 352
- 2) 689 _____ 691
- 3) 1001 _____ 1003
- 4) 790 _____, _____, 793
- 5) 399 _____, _____, _____, 403
- 6) 6666 _____, _____, _____, _____, 6671
- 7) 8998 _____, _____, _____, _____, 9003

1.19 जास्त, कमी आणि समान ओळखा.

- 1) जास्त संख्येच्या क्रेयॉन्सना गोल कर.

2) योग्य उत्तराला गोल कर.

15 पेक्षा कमी

15 पेक्षा जास्त

3) गुलाबाच्या संखेसाठी खालील पैकी कोणते म्हणणे बरोबर आहे?

16 पेक्षा कमी

16 ला बरोबर

16 पेक्षा जास्त

1.20 लहान /मोठे /बरोबर (>, <, =)चिन्हे वापरून लिहा:

उदा:सत्तावन हे पंचाहत्तर पेक्षा लहान आहे.

67 75

1) 8450 8405

2) 5437 5473

3) 7890 7890

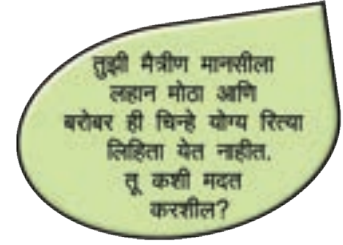
4) 43 34, हे असे वाचतात _____

5) 6789 9876

6) 7300 7777

7) सातशे पन्नास सातशे पन्नास

8) पाचशे हे पाचशे पाच पेक्षा _____

1.21 खालील चित्रामध्ये सर्वात जास्त किंमत असलेल्या वस्तू ला गोल करा .

रु. 1299

रु.1810

रु.1099

कृती -05

1.22 लहान आणि मोठी संख्या ओळखा.

- 1) रीना आणि मेरी यांच्यामध्ये कमी पैसे असलेली _____
- 2) राजू आणि कुमार यांच्यामध्ये जास्त पैसे _____ कडे आहेत .
- 3) या चौघांपैकी कनिष्ठ (अत्यंत कमी) पैसे असलेला. _____
- 4) या चौघांपैकी गरिष्ठ (अत्यंत जास्त) पैसे असलेला _____
- 5) चौघांकडे असलेले पैसे लहान संखेकडून मोठ्या संखेकडे लिही. -

---

- 6) चौघांकडे असलेले पैसे मोठ्या संखेकडून लहान संखेकडे लिही.

- 7) 394, 328, 385, 361 यामधील मोठ्या संखेला गोल कर.
- 8) 7890, 3400, 5001, 8900 यामधील लहान संखेला गोल कर .

1.23 संख्या रच

4 आणि 3 च्या सहायाने दोन पेक्षा जास्त संख्या रच.

1. अंक पुन्हा पुन्हा न घेता (34) ( )
2. अंक पुन्हा पुन्हा घेऊन. ( ) (44) ( ) ( )
3. तू रचलेल्या संख्या चढत्या आणि उतरत्या क्रमात लिहून , लहान आणि मोठ्या (कनिष्ठ आणि गरिष्ठ) संख्या ओळख.

चढता क्रम = ( ) ( ) ( ) ( )

उतरता क्रम = ( ) ( ) ( ) ( )

लहान संख्या = ( ) मोठ्या संख्या = ( )

1.24 5, 6, 7 चा वापर करून पुनरावर्तन न करता तीन अंकी संख्या रचा, मोठ्या संखेला हिरवा रंग द्या.

अंकामध्ये	अक्षरामध्ये
657	
	पाचशे सदुसष्ट

1.25 5, 6, 7 पुनरावर्तन अंक घेऊन आणि न घेता संख्या रचा, लहान संखेला गुलाबी रंग द्या.

777								576
			657					

➤ 3, 0, 2, 8 या सर्व संख्यांचा वापर करून चार अंकी सर्वात मोठी आणि सर्वात लहान संख्या लिही.

आवश्यक वाटल्यास शिक्षकांची मदत घे.

सर्वात मोठी संख्या = _____ सर्वात लहान संख्या = _____

➤ 9, 0, 0 या सर्व अंकांचा वापर करून तीन अंकी सर्वात लहान संख्या लिहा .

सर्वात लहान संख्या = _____

➤ 0, 5, 0, 3.चा वापर करून सर्वात मोठी संख्या लिहा.

सर्वात लहान संख्या = _____

➤ 6, 3, 9, 2 चा वापर करून, एक अंक जास्तीत जास्त दोन वेळा घेऊन चार अंकी सर्वात मोठी संख्या लिहा .

सर्वात मोठी संख्या = _____

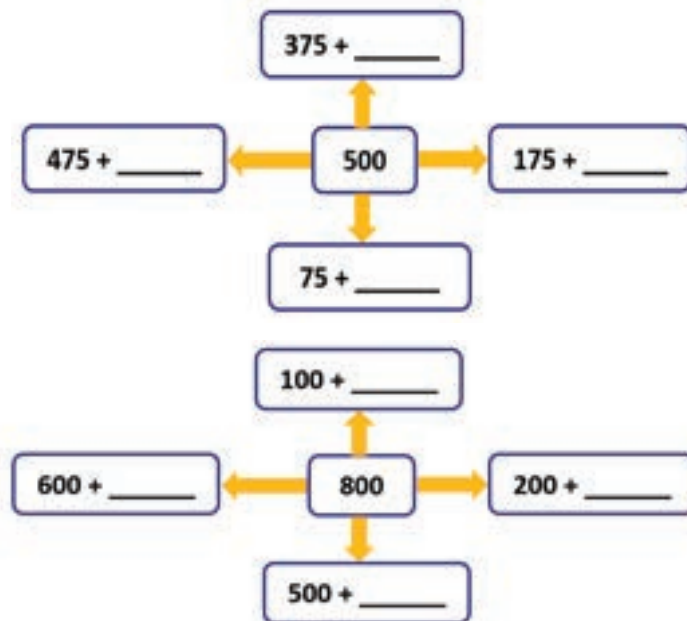
पाठ्य पुस्तकातील पृष्ठ क्रमांक 19, 23, 26, आणि 46 वरील गणिते पालकांच्या मदतीने सोडवून शिक्षकांना दाखव. (अवश्यक वाटल्यास शिक्षकांची मदत घे.)

1.26 विचार करून उत्तरे दे.

- तीनशे आणि चारशेच्या मध्ये किती संख्यांच्या सुटे स्थानी 9 येते? त्या कोणकोणत्या? _____
- तीनशे आणि चारशेच्या मध्ये किती संख्यांच्या दशक स्थानी 0 येते? त्या कोणकोणत्या? _____
- तीनशे आणि चारशेच्या मध्ये किती संख्यांच्या दशक स्थानी 3 येते? त्या कोणकोणत्या? _____
- 1 आणि 999 मधील सुटे स्थानी तीन अंक येणारी संख्या किती _____
- दशकस्थानी 5 येणाऱ्या दहा तीन अंकी संख्या लिहा. _____
- दशक आणि शतक स्थानी एकच अंक असणाऱ्या चार संख्या लिहा. _____

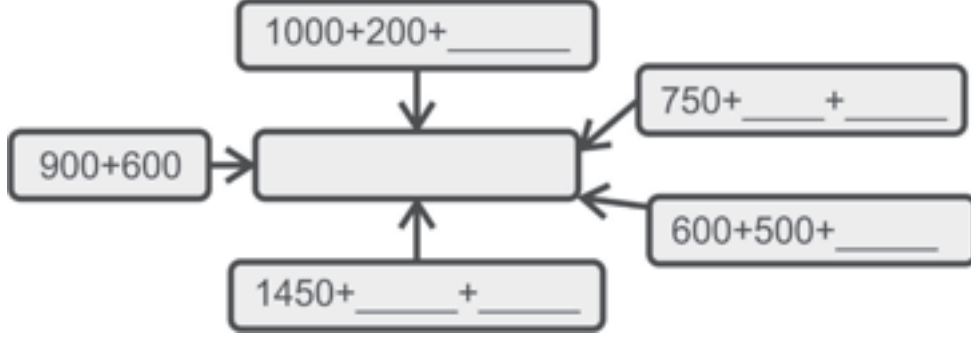
कृती -06

1.27 खाली दिलेल्या बॉक्समध्ये मधील संख्येइतकी किंमत होण्यासाठी किती मिळविले पाहिजे लिहा.

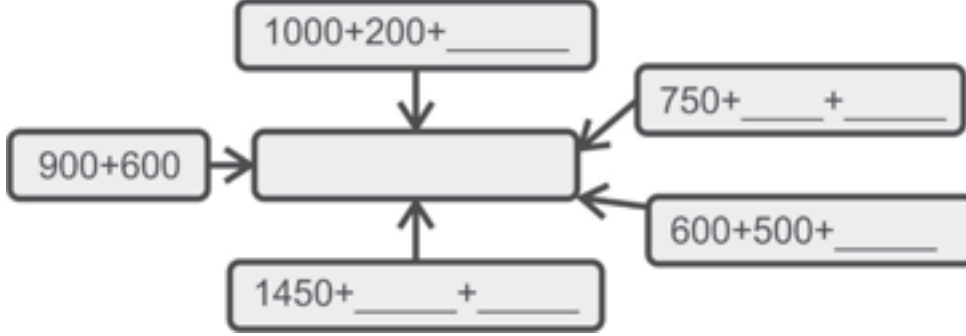

सराव पत्रिका -14

खाली दिलेल्या बॉक्समध्ये किंमत 1500 होण्यासाठी किती मिळविले पाहिजे लिहा.

खाली दिलेल्या बॉक्समध्ये किंमत 6000 होण्यासाठी किती मिळविले पाहिजे लिहा.

1.28 कोडी सोडवून योग्यसंखेला गोल कर .

- 1) मी चार अंकी संख्या
- 2) माझ्या सहस्र स्थानातील अंक 6 पेक्षा मोठा
- 3) माझ्या शतक स्थानातील अंक बेस संख्या
- 4) माझ्या दशक स्थानातील अंक 6 पेक्षा लहान .
- 5) मी कोण ?

7261	8073	3925
973	6372	5307
9314	7963	977

1.29 मला शोध.

1. मी तीन अंकी संख्या.
2. माझ्या सुटे स्थानातील अंक शतक स्थानाच्या 3पट आहे
3. माझ्या दशक स्थानातील अंक 8×0
4. माझ्या सर्व अंकांची बेरीज 12

1.30 मी आणि माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व-अवलोकन करूया)

- 1) 4,509 ही संख्या अक्षरामध्ये लिहा. _____
- 2) 5671या संखेमध्ये 6 ची दर्शनी किंमत _____ आणि स्थानीय किंमत _____
- 3) 7030 विस्तारित रूपात लिहा _____
- 4) 9001 च्या मागील संख्या _____
- 5) 2020 च्या पुढील संख्या _____
- 6) 6, 3, 0, 8चा वापर करून रचली जाणारी सर्वात मोठी संख्या _____
- 7) शतक आणि अर्धशतक मिळविल्यास येणारी संख्या _____
- 8) 9876 हे 9867 पेक्षा _____

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पत्ती	स्तर-1	स्तर-2	स्तर-3	स्तर-4
स्थानमूल्य तक्ता वापरून 9,999 पर्यंतच्या संख्या लिहील आणि वाचन करेल.	दोन अंकी संख्या वाचन करतो आणि लिहीतो.	तीन अंकी संख्या ओळखतो.स्थानमूल्य तक्त्यामध्ये संख्या लिहीतो.	चार अंका पर्यंत विविध अयमातील संख्या ओळखतो आणि लिहीतो.	दैनंदिन जीवनात स्थानमूल्याचा वापर करून 9,999 पर्यंतच्या संख्या लिहीतो. आणि वाचन करतो. दिलेल्या संख्येचे मूल्य आणि रचना ओळखतो.

माझ्याअध्ययानाबाबत

शिक्षकांचे

मत

दिनांक :

शिक्षकाची सही

2)अध्ययन निष्पत्ती: दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी संख्येपर्यंतची बेरजेची गणिते सोडवेल.

सराव पत्रिका -15

कृती -01

2.1 काळप्पा दररोज जंगलातून लाकडे आणून बाजारात नेण्यासाठी लाकडांचे बंडल 10 च्या गटामध्ये आणि सुटी लाकडे ठेवून विकतो. प्रत्येक दिवशी त्याने विकलेल्या लाकडांची संख्या सांगून त्याला मदत करा.

आठवड्याचे दिवस	लाकडांचे बंडल आणि सुटी लाकडे	एकूण संख्या
रविवार		
सोमवार		
मंगळवार		
बुधवार		
गुरुवार		
शुक्रवार		
शनिवार		

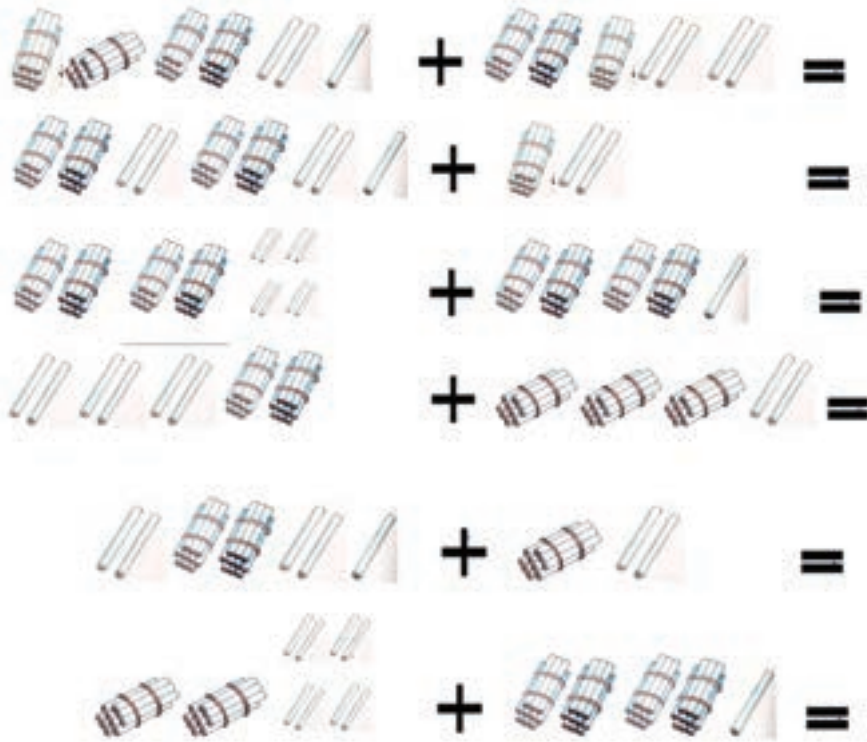
- काळप्पा आठवड्याच्या कोणत्या दिवशी सर्वात जास्त लाकडे विकतो? _____
- काळप्पा कोणत्या दिवशी सर्वात कमी लाकडे विकतो? _____
- काळप्पाने सोमवार आणि मंगळवारी विकलेली एकूण लाकडे किती? _____
- सोमवार पेक्षा बुधवारी किती जास्त लाकडे विकली? _____

सराव पत्रिका -16

2.2 खालील तक्त्यातील उदाहरणात दिल्याप्रमाणे लाकडांचे बंडल संख्येला अनुसरून लिहा.

संख्या	लाकडांचे बंडल
43	
39	
05	
50	
13	

2.3 खालील लाकडांचे बंडल मिळवून संख्या लिहा.

कृती -02

2.4 दिलेल्या संख्येमध्ये लाकडांचे बंडल मिळवून लिहा .

34	+		=	_____
46	+		=	_____
28	+		=	_____
64	+		=	_____
50	+		=	_____
19	+		=	_____

याची मांडणी कशी असेल विचार करा .

2.5 खालील मांडणी पाहून योग्य संख्येने रिकाम्या जागा भरा.

23	+		=	<input type="text"/>
33	+		=	<input type="text"/>
<input type="text"/>	+		=	<input type="text"/>
<input type="text"/>	+		=	<input type="text"/>
<input type="text"/>	+	10	=	<input type="text"/>

2.6 मणी माळेमध्ये दर्शविलेल्या संख्येमध्ये दिलेली संख्या मिळवून उत्तर द्या.

• $59 + 33 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $78 + 22 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $23 + 34 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $55 + 15 = \underline{\hspace{2cm}}$

2.7 पर्समधील पैसे चित्रामध्ये दर्शविले आहेत. दिलेले पैसे व पर्स मधील पैसे बेरीज करून लिही.

₹ 54 + ₹ 10 + ₹ 5 =

₹ 16 + ₹ 10 + ₹ 10 + ₹ 2 =

₹ 31 + ₹ 10 + ₹ 1 + ₹ 5 + ₹ 5 =

₹ 18 + ₹ 10 + ₹ 5 + ₹ 10 + ₹ 1 =

2.8 खालील संख्यांमध्ये लाकडाचे बंडल मिळवून लिही.

521 + = _____

167 + = _____

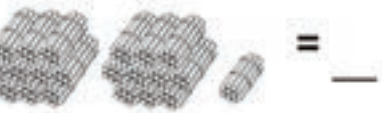
309 + = _____

217 + = _____

545 + = _____

372 + = _____

812 + = _____

753 + = _____

606 + = _____

2.9 खालील संख्यांमध्ये दिलेले ब्लॉक मिळवा.

342 + = _____

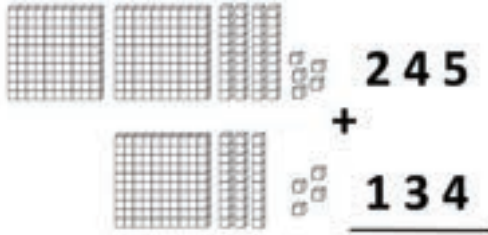
342 + = _____

342 + = _____

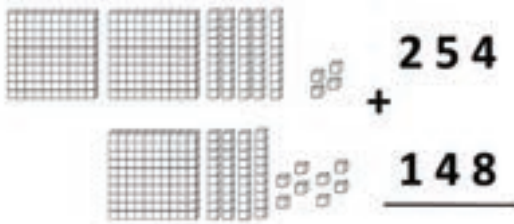
342 + = _____

2.10 खालील ब्लॉक पाहून , दिलेली गणिते सोडवा.

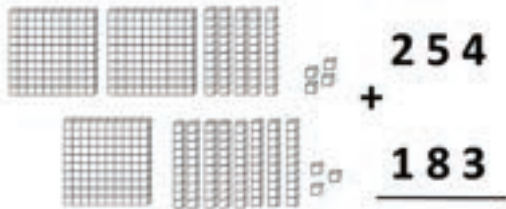
- एकूण किती ?

- एकूण किती ?

- एकूण किती ?

कृती -04

2.11 खालील संख्यांमध्ये दिलेले पैसे मिळवून उत्तरे लिहा.

342 + = _____

333 + = _____

$$704 + \text{₹100, ₹50, ₹10, ₹10, ₹5} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$342 + \text{₹100, ₹50, ₹5, ₹2} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$198 + \text{₹100, ₹50, ₹10, ₹2, ₹1} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$571 + \text{₹100, ₹50, ₹10, ₹2, ₹1} = \underline{\hspace{2cm}}$$

2.12 खालील संख्या मिळवा, संख्यांची मांडणी पहा .

1	+	9	=	10
2	+	8	=	
3	+	7	=	
4	+	6	=	
5	+	5	=	

2.13 खालील संख्या मिळवा, संख्यांची मांडणी पहा.

41	+	9	=	50
62	+	8	=	
13	+	7	=	
54	+	6	=	
25	+	5	=	

2.14 खालील संख्या मिळवा, संख्यांची मांडणी पहा

51	+	19	=	
72	+	28	=	
23	+	37	=	
64	+	26	=	
35	+	15	=	

सराव पत्रिका -21

2.15 खालील संख्या मिळवा, संख्यांची मांडणी पहा .

651	+	19	=	
472	+	28	=	
123	+	37	=	
264	+	26	=	
735	+	55	=	

2.16 खालील संख्या मिळवा, संख्यांची मांडणी पहा .

651	+	119	=	
472	+	228	=	
123	+	437	=	
264	+	226	=	
735	+	115	=	

कोणकोणते अंक मिळविल्यास किंमत 10 होते याची मित्र सोबत चर्चा करून यादी कर .

2.17 खालील बेरजेच्या तक्त्यामध्ये रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिहा.

+	27	127	137	217	17	07	37	107	117
13									
23									
03									
33									

+	28	128	138	218	18	08	38	108	118
12									
22									
02									
32									

2.18 खालील सुचने प्रमाणे करा..

आवश्यक असल्यास शिक्षकांची मदत घे.

पहिल्या पट्टीतील सर्व संख्यांचे उत्तर 59 येते अश्या प्रकारे उरलेल्या पट्ट्यातील उत्तरे शोध

59
50 + 9
30 + 29
19 + 40
59 + 0

78
+
+
30 +
+

83
+
+ 43
+
+

99
+
+ 39
+
+

102
+
+
+
+ 50

168
+
+
+ 68
+

सराव पत्रिका -23

2.19 खालील बेरजेचा तक्ता पाहून ,रिकाम्या जागी योग्य उत्तरे लिहा.

+		15		14	
11	30				
		30			
18			30		
				30	
10					30

कृती -05

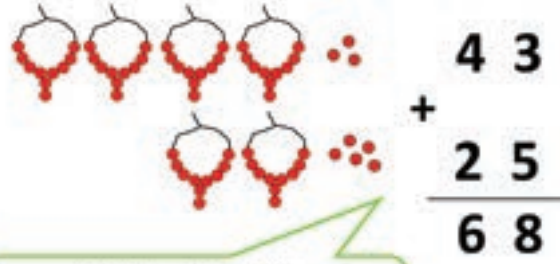
2.20 सविता 10 मणी असणारा हार आणि सुटे मणी विकते.सन्निधीने 26 मणी विकत मागितल्यास 2 हार आणि 6 सुटे मणी देते.

मुलांनी विकत घेतलेल्या मण्यांची संख्या पहा,त्यांनी विकत घेतलेले हार आणि मण्यांची संख्या किती यांची मित्रासोबत चर्चा करून खालील तक्त्यात लिहा.

	एकूण मणी	हार	सुटे मणी
चंदू	43		
शोभित	29		
फातिमा	36		
शेखर	17		
आरिफ	25		

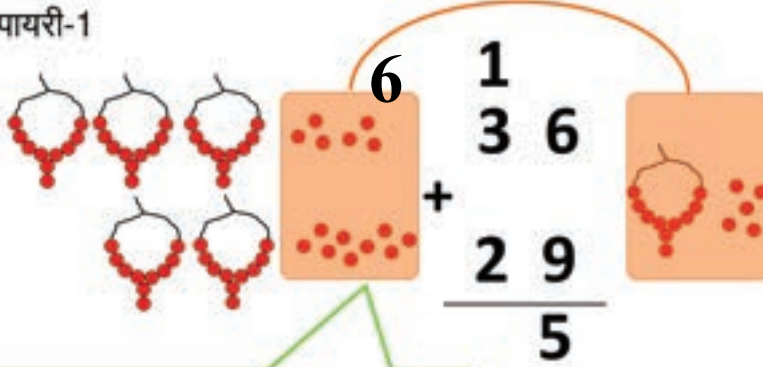
चंद्र आणि आरिफने विकत घेतलेल्या एकूण मण्यांची बेरीज केलेली खाली पहा.

येथे अशेद्वार एकत्र स्थानाचे सोडवा,
त्याचे उत्तर त्याची खाली तिहा नंतर दशम स्थानाचे
सोडवून त्याचे उत्तर त्याच्या खाली तिहा तुमचे उत्तर बरोबर येईल

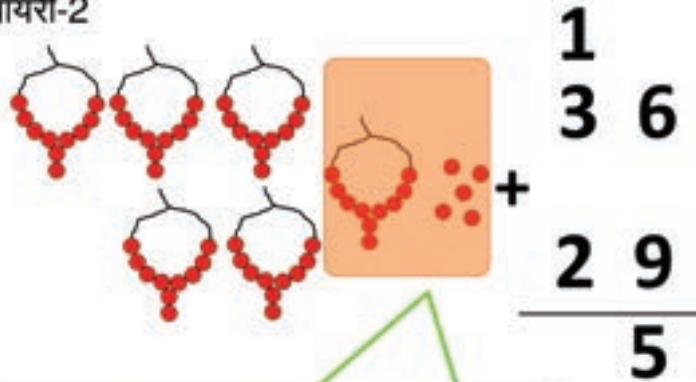
फातिमा आणि शोभित ने विकत घेतलेल्या एकूण मण्यांची संख्या मिळविलेली पहा.

पायरी-1

6 मध्ये 9 मिळविल्यावर 15 त्यामध्ये 5 सुटे स्थानावर
आणि 1 दशक स्थानावरील हाचचा .....

पायरी-2

येथे 3 दशक +2 दशक +1 दशक एकूण
6 दशक म्हणून दशक स्थानावर 6 येतात

सराव पत्रिका -24

- चंदू आणि शोभितने विकत घेतलेले एकूण मणी किती?

$$\begin{array}{r} 43 \\ +29 \\ \hline \end{array}$$

- शेखर आणि शोभितने विकत घेतलेले एकूण मणी किती ?

$$\begin{array}{r} 17 \\ +29 \\ \hline \end{array}$$

- फातिमा आणि अरीफने विकत घेतलेले एकूण मणी किती?

$$\begin{array}{r} 36 \\ +25 \\ \hline \end{array}$$

- फातिमा,शेखर आणि अरीफने विकत घेतलेले एकूण मणी किती?

$$\begin{array}{r} 36 \\ 17 \\ +25 \\ \hline \end{array}$$

- फातिमा,शेखर आणि चंदूने विकत घेतलेले एकूण मणी किती?

$$\begin{array}{r} 36 \\ 17 \\ +43 \\ \hline \end{array}$$

- सर्व मुलांनी मिळून विकत घेतलेले एकूण मणी किती? _____

2.21 खालील संख्यांची बेरीज करा.

135	+	143	=	
201	+	308	=	
421	+	532	=	
168	+	257	=	
303	+	505	=	
239	+	156	=	
333	+	444	=	
111	+	201	=	

कृती -06

2.22 हेमगिरी शाळेच्या मुख्याध्यापकांनी, शहरातून आणि खेड्यातून शाळेला येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची दाखालती खालील तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

विद्यार्थी	शहरातून	खेड्यातून
मुली	249	178
मुले	237	327

तक्ता वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

शहरातून येणाऱ्या एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या किती? _____

- खेड्यातून येणाऱ्या एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या किती? _____
- शाळेतील एकूण मुलींची संख्या किती? _____
- शाळेतील एकूण मुलांची संख्या किती? _____

तुमच्या शाळेतील metric मेळा मध्ये अशाप्रकारच्या भाजीपाला विकण्याच्या संदर्भाची चर्चा मित्रा सोबत कर?

2.23 बाजारपेठेत एक टोपली फळांची किंमत खालील प्रमाणे आहे.

सफरचंद
(रु.220)

द्राक्षे
(रु.148)

केळी
(रु.65)

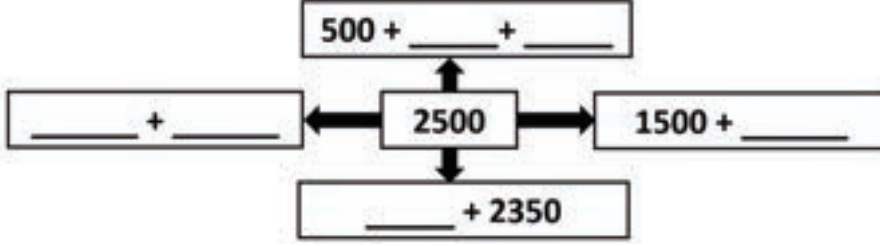
असे असल्यास 1 टोपली सफरचंद, 1 टोपली द्राक्षे आणि 2 टोपली केळी घेण्यासाठी लागणारे पैसे किती?

1 टोपली सफरचंद, 2 टोपली द्राक्षे आणि 2 टोपली केळी घेण्यासाठी लागणारे पैसे किती?

213 रुपयामध्ये कोणकोणत्या टोपालीमधील फळे खरेदी करू शकतो? _____

सराव पत्रिका -26

2.24 खालील चित्रामधील रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिहा.

2.25 छायाने 128 गुलाब फुले आणि सानिकाने 246 झेंडूच्या फुलांचा हार बनविला तर हार बनविण्यासाठी लागणारी एकूण फुले किती ?

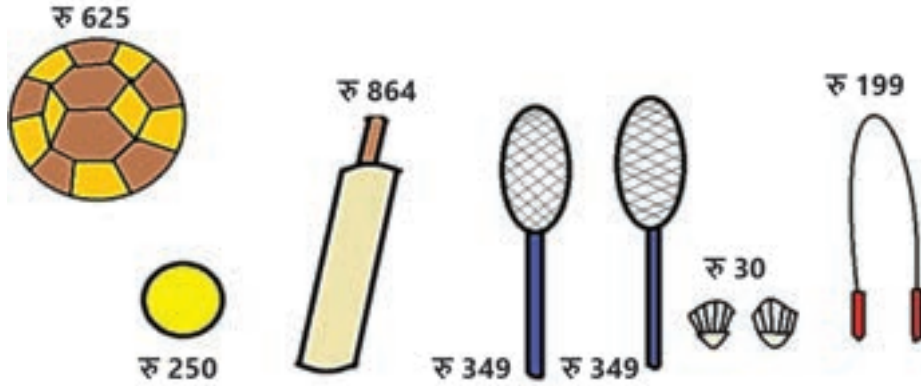
2.26 लावण्याच्या नेकलेस मध्ये 95 पांढरे मोती 100 लाल मोती आणि 126 हिरवे मोती आहेत तर तिच्या नेकलेस मध्ये एकूण किती मोती आहेत?

2.27 राहुलच्या पिग्गी बँक मध्ये 995 रु. आहेत. त्याचा वडिलांनी त्याच्या पिग्गीमध्ये रु. 120 घातले तर त्याच्या पिग्गीत एकूण किती रुपये झालेले ?

पाठ्य पुस्तकातील पृष्ठ क्रमांक 60 आणि 61 वरील गणिते पालकांच्या मदतीने सोडवून शिक्षकांना दाखव. (अवश्यक वाटल्यास शिक्षकांची मदत घे.)

2.28 खालील चित्रामध्ये खेळाच्या वस्तू व त्यांच्या किंमती दिलेल्या आहेत ते पहा व प्रश्नाची उत्तरे द्या .

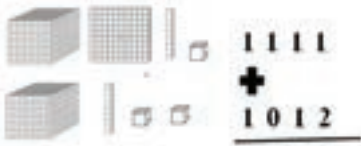

विचार करा, दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1000 रुपया मध्ये तुम्ही दोन क्रिकेट बॅट विकत घेवू शकता का?(होय /नाही)
- 500 रुपया मध्ये तुम्ही एक शटल बॅट व कॉक विकत घेवू शकता का?(होय /नाही)
- 300 रुपया मध्ये तुम्ही स्कीपिंग दोरी विकत घेवू शकता का?(होय /नाही)
- 1000 रुपया मध्ये तुम्ही फुटबॉल आणि क्रिकेट चेंडू विकत घेवू शकता का?(होय /नाही)
- 500 रुपया मध्ये तुम्ही क्रिकेटसेट विकत घेवू शकता का?(होय /नाही)

2.29 मी व माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व अवलोकन करूया)

1.

2. बेरीज करा

	4	5	6	7
+	3	6	8	9

3. मनुने जत्रेमध्ये रु.527 ला क्रिकेट बॅट आणि रु.473ला खेळणी विकत घेतली तर त्याने दुकानदाराला किती रुपये द्यावेत?

---

4. $5009 + 3678 = ?$ _____

5. 3564 मध्ये 7658 मिळविल्यास किती होईल?

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पती	स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4
दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी येपर्यंतची बेरजेची गणिते सोडवेल.	तीन अंकी संख्येची बेरीज करतो.	शैक्षणिक साहित्याचा वापर करून 4 अंकी संख्यांची बेरीज करतो.	काही संख्या ची 4अंकी संख्या शी बेरीज करतो.	दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4 अंकी संख्यांची बेरजेच्या समस्या सोडवितो

माझ्याअध्ययानाबाबत शिक्षकांचे मत.

दिनांक :

शिक्षकांची सही

3)अध्ययन निष्पत्ती: दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी संख्येपर्यंतची वजाबाकीची गणिते सोडवेल.

सराव पत्रिका -28

कृती -01

3.1विनयने आपल्या शेतामध्ये भाजीपाला पिकविला आहे.

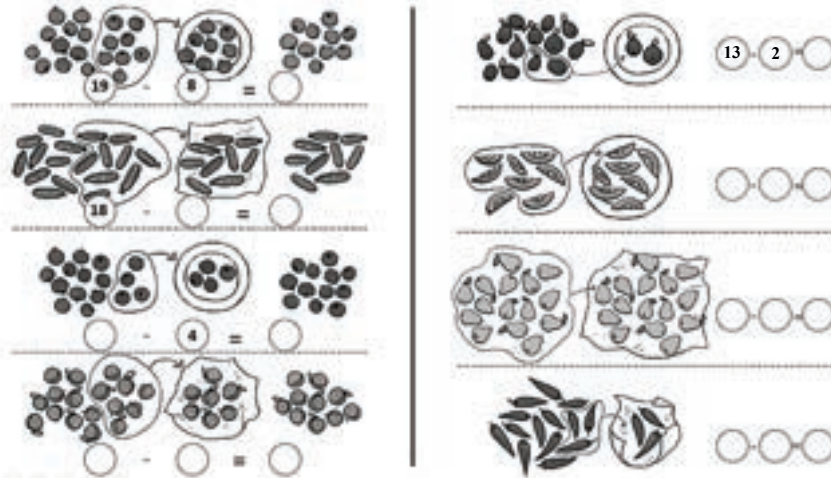

तूच विनय
समजून उत्तरे दे

- वेलीवरील 10 काकाडीपैकी 5 काकड्या तोडल्यास वेलीवर उरलेल्या काकड्या किती?

3.2 खालील चित्रे पाहून ,रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिहा.

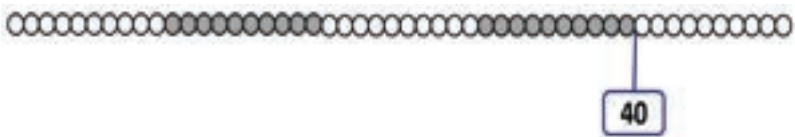

3.3 मणी माळेमध्ये दर्शविलेल्या संखेतून दिलेली संख्या वजा करा.

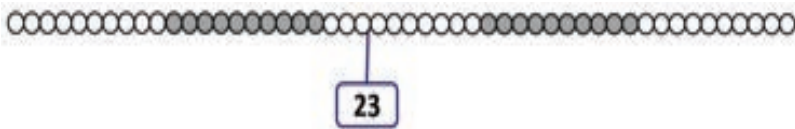
• $34 - 15 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $40 - 19 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $23 - 14 = \underline{\hspace{2cm}}$

• $48 - 29 = \underline{\hspace{2cm}}$

3.4 खाली दिलेल्या लाकडाच्या बंडल मधून दिलेल्या संखेइतकी लाकडे काढल्यास येणारी संख्या लिहा.

	-	14	=	<u> </u>
	-	22	=	<u> </u>
	-	16	=	<u> </u>
	-	21	=	<u> </u>
	-	37	=	<u> </u>
	-	17	=	<u> </u>

	-	15	=	<u> </u>
	-	18	=	<u> </u>
	-	121	=	<u> </u>
	-	102	=	<u> </u>
	-	94	=	<u> </u>

3.5 खाली दिलेल्या पैशातून वस्तूची किंमत वजा करून चिल्लर द्या.

	-		=	_____
	-		=	_____
	-		=	_____
	-		=	_____
	-		=	_____
	-		=	_____

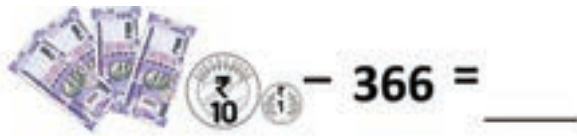
काव्याला चिल्लर देण्यासाठी कशी मदत कराल ?

3.6 खालील ब्लॉकमधून दिलेल्या संख्येइतके ब्लॉक वजा करा.

	-156 =	_____		-197 =	_____
	-104 =	_____		-135 =	_____
	-235 =	_____		-173 =	_____
	-156 =	_____		-297 =	_____

3.7 खाली दिलेल्या पैशामधून दिलेल्या संख्येइतके पैसे वजा करा.

	- 241 =	_____
	- 155 =	_____

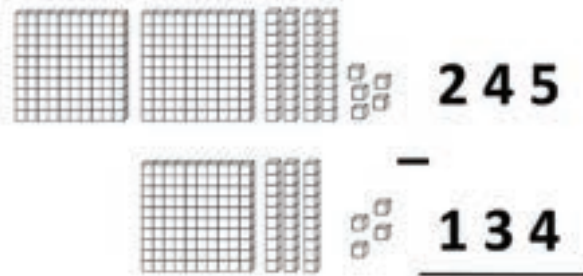
$$- 366 = \underline{\quad}$$

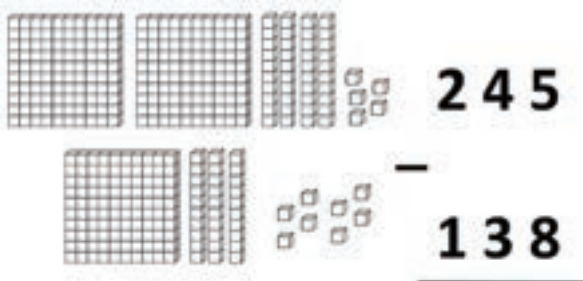
$$- 158 = \underline{\quad}$$

3.8 संख्येसोबत दिलेले ब्लॉक पहा,एका संख्येतून दुसरी संख्या वजा करा.

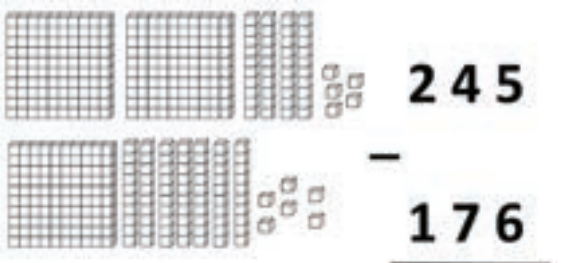
$$245 - 134 = \underline{\quad}$$

$$245 - 138 = \underline{\quad}$$

$$245 - 176 = \underline{\quad}$$

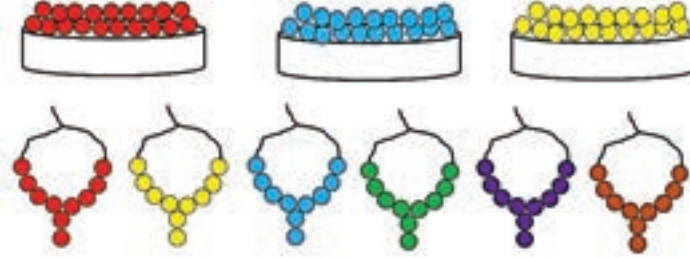

3.13 खालील मांडणी पाहून रिकाम्या जागा भरा.

30	—	27	=		30	—	7	=	
300	—	270	=		300	—	70	=	
3000	—	2700	=		3000	—	700	=	

कृती -04

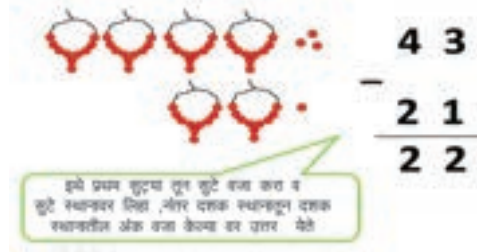
3.14 सविता 10 मणी असणारा हार आणि सुटे मणी विकते. सत्रीधी ने 26 मणी विकत मागितल्यास दोन हार आणि सहा सुटे मणी देते .

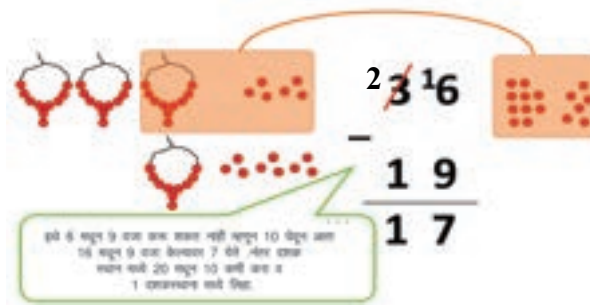
3.15 मुलांनी एकत्र केलेली मण्यांचा संख्या पहा, त्यांनी तयार केलेले हार व मण्यांची संख्या किती ते कोष्ट्यामध्ये लिहा.

	एकूण मणी	हार	सुटे मणी
चंदू	43		
शोबीत	29		
फतीमा	36		
शेखर	17		
आरिफ	25		

3.16 चंद्रने 43 मण्यांपैकी 21 मण्यांचा उपयोग करून एक हार तयार केला तर उरलेल्या मण्यांची संख्या ओळखा व खालील चित्रे पहा.

3.17 फातिमा दिलेल्या 36 मण्यांपैकी 19 मण्यांचा उपयोग करून एक हार तयार करते उरलेले मणी ओळखा व चित्र पाहून सोडवा

3.18 शोभित दिलेल्या 29 मण्यांपैकी 16 मण्यांचा वापर करून एक हार तयार करतो तर शोभित कडे उरलेल्या मण्यांची संख्या सांगा.

3.19 शेखर दिलेल्या 17 मण्यांपैकी 9 मण्यांचा वापर करून एक हार तयार करतो तर शेखरकडे उरलेल्या मण्यांची संख्या सांगा.

3.20 आरिफ दिलेल्या 25 मण्यांपैकी 18 मण्यांचा वापर करून एक हार तयार करतो तर आरिफकडे उरलेल्या मण्यांची संख्या सांगा.

3.21 खालील पहिल्या संख्येमधून दुसरी संख्या वजा करा.

1143	-	135	=	
2308	-	201	=	
3532	-	421	=	
6257	-	168	=	
1505	-	313	=	
3239	-	156	=	
4444	-	383	=	
9201	-	198	=	

कृती -05

3.22 शाळा आवारात पर्यावरण दिनानिमित्त 18 झाडे लावण्यात आली. एकूण झाडे 66 झाली तर आधी लावलेली झाडे किती ?

3.23 दिशा रु. ₹980 किंमत असेलेले घड्याळ खरेदी करू इच्छिते जर तिच्याकडे रु.695 असतील तर घड्याळ खरेदीसाठी तिला आणखी किती रुपये लागतील?

3.24 एका पार्किंग मध्ये 360 कार थांबण्याची सुविधा आहे आता तिथे 286 कार थांबलेत तर अजून किती कार थांबू शकतील ?

3.25 तस्लिमाला स्व-सहाय्य संघामध्ये ₹6500 कर्ज मिळाले. एक महिन्या नंतर तिने ₹2850 कर्ज भरले तर शिल्लक कर्ज सांगा.

सराव पत्रिका -35

3.26 एक शेतकरी महिला आपल्या शेतामध्ये पिकविलेले शेंगदाणे विकून ₹8750 मिळविते. त्यातील 1500 रुपयाचे सेंद्रियखत विकत घेते. तर तिच्याकडे शिल्लक राहिलेले पैसे किती?

3.27 रजत काश्मीर पासून 3500 किलोमीटर दूर असलेल्या कन्याकुमारीला पोहोचण्यासाठी आत्तापर्यंत 2134 किलोमीटर गेला आहे. असे असल्यास कन्याकुमारीला पोहोचण्यास त्याला अजून किती किलोमीटर जावे लागेल?

3.28 सरोजा 1056 रुपयाचे समान विकत घेवून, खाली दाखाविलेली नोट देते. तर सरोजाला किती सुट्टे पैसे परत मिळाले पाहिजेत ?

मिळणारे सुट्टे पैसे _____

पाठ्य पुस्तकातील पृष्ठ क्रमांक 69, 70 आणि 71 वरील गणिते घरातील वडीलधार्यांच्या मदतीने सोडवा आणि शिक्षकांना दाखवा.
(आवश्यक असल्यास शिक्षकांची मदत घे)

3.29 खालील संख्या पाहून पहिल्या संखेतून दुसरी संख्या वजा करा.

9876	-	1653	=	
7345	-	6212	=	
5222	-	4111	=	
4623	-	3547	=	
6875	-	5986	=	
5000	-	4980	=	
4850	-	1350	=	

3.30 मी आणि माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व-अवलोकन करूया)

1. $3000 - 1000 = \underline{\hspace{2cm}}$

2) 5 6 7
- 2 8 9

3) 8 5 6 7
- 4 6 9 6

4. $300 = \underline{\hspace{2cm}}$

5. हेमा आपल्या पहिल्या महिन्याचा पगार ₹5000 मधील घर खर्चासाठी आपल्या आईला ₹3500 देते तर तिच्याकडे उरलेले पैसे किती?

---

6. द्विशतक मधून एक शतक वजा केल्यास   उरते .

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पती	स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4
दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4-अंकी ख्येपर्यंतची वजाबाकीची गणति सोडवेल.	तीन अंकी संख्यांची वजाबाकी करतो .	शैक्षणिक साहित्याचा वापर करून 4 अंकी संख्यांची वजाबाकी करतो .	फक्त संख्यांशी संबंधित 4 अंकी संख्यांची वजाबाकी करतो .	दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 4 अंकी संखे पर्यंतच्या समस्या सोडवितो.

माझ्या अध्यायानाबाबत

शिक्षकांचे

मत

दिनांक :

शिक्षकांची सही

4)अध्ययन निष्पत्ती: दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 3-अंकी संख्येला 1-अंकी संख्येने गुणाकार करेल.

सराव पत्रिका -36

कृती -01

4.1 मुलानो ,येथे कानातील डूल आहेत. ते पाहन खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

चित्रामध्ये डूलाच्या किती जोड्या आहेत? _____

प्रत्येक डूलाच्या जोड्या बरोबर किती झुमके आहेत? _____

एकूण किती डूल आहेत? _____

4.2 खालील बांगड्यांचे सेट्स ,पाहन रिकाम्या जागा भरा.

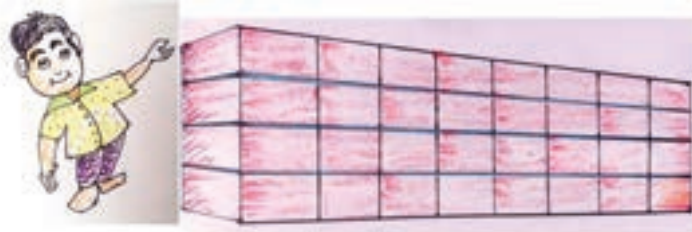

किती सेट्स बांगड्या आहेत ? _____

प्रत्येक सेट्स मध्ये किती बांगड्या आहेत ? _____

एकूण किती बांगड्या आहेत? _____

4.3 खालील चित्रामधील विटा मोजून लिहा.

एकूण ओळींची संख्या = _____

प्रत्येक ओळीतील विटांची संख्या = _____

एकूण विटांची संख्या = _____

4.4 खालील चित्रामधील कोष्टीचे एकूण पाय मोजून लिहा.

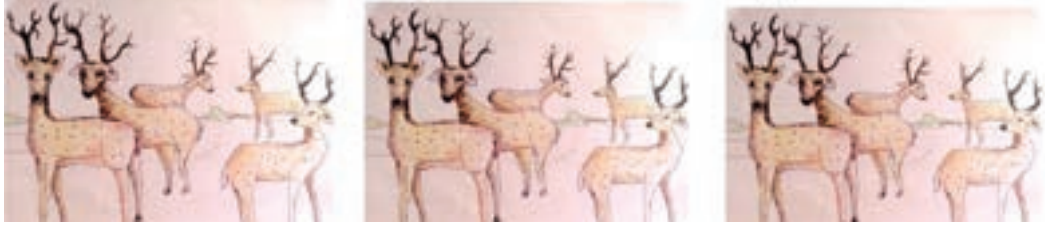

एकूण कोष्टीची संख्या = _____

प्रत्येक कोष्टीच्या पायांची संख्या = _____

एकूण कोष्टीच्या पायांची संख्या = _____

4.5 खालील चित्रामध्ये 5 हरण असणारे 3 गट आहेत . तर येथील एकूण हरिण किती?

एकूण हरिण = _____

कृती -02

4.6 खालील प्रत्येक डब्यामध्ये समान संख्येने किवीची फळे आहेत.

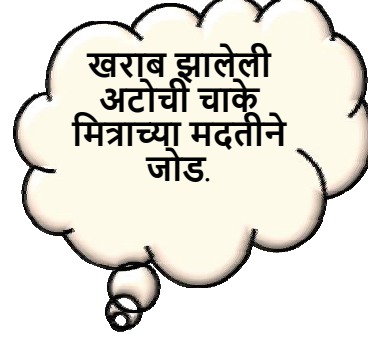
एकूण किती डबे आहेत ? _____

प्रत्येक डब्यात किती फळे आहेत? _____

एकूण किती फळे आहेत? _____

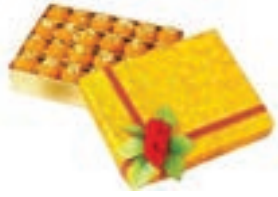
4.7 खालील रिक्षांची चाके खराब झाली आहेत.

एकूण रिक्षांची संख्या: _____

सर्व रिक्षां साठी लागणाऱ्या चाकांची संख्या: _____

4.8 खालील बॉक्स भरून लाडू ठेवलेले आहेत.

एकूण लाडूंची संख्या किती? _____

4.9 खालील प्रत्येक बॉक्स मध्ये 8 पुस्तके ठेवली आहेत .

सर्व बॉक्स मध्ये असणारी एकूण पुस्तके किती? _____

4.10 खालील सर्व बॉक्स मध्ये एकूण किती फळे आहेत?

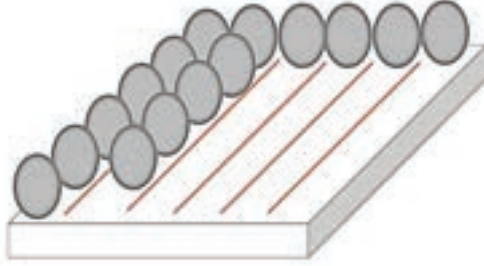
एकूण फळे = _____

4.11 कंकनाडीहून मुडीपुला गेलेल्या तीन मित्रांची बस टिकेट येथे आहेत.

तिन्ही मित्रांनी बस टिकेट साठी दिलेले एकूण पैसे = _____

4.12 खालील ट्रेमध्ये एकूण किती अंडी ठेवू शकतो?

एकूण ठेवू शकणारी अंडी = _____

4.13 एका हॉटेल मध्ये 5 टेबल असून प्रत्येक टेबला भोवती 5 खुर्च्या आहेत .

एका हॉटेल मध्ये असणाऱ्या खुर्च्यांची संख्या? _____

दोन टेबलाभोवती असणाऱ्या एकूण खुर्च्यांची संख्या? _____

तीन टेबलाभोवती असणाऱ्या एकूण खुर्च्यांची संख्या? _____

चार टेबलाभोवती असणाऱ्या एकूण खुर्च्यांची संख्या? _____

पाच टेबलाभोवती असणाऱ्या एकूण खुर्च्यांची संख्या? _____

हॉटेल मध्ये एका वेळी एकूण किती लोक बसू शकतात? _____

कृती -03

4.14 खाली दिलेल्या ऑक्टोपसच्या एकूण पायांची संख्या किती?

एकूण ऑक्टोपसची संख्या = _____

प्रत्येक ऑक्टोपस च्या पायांची संख्या = _____

एकूण पायांची संख्या = $8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 40$

येथे 8 हे 5 पाच वेळा मिळविले आहेत

किंवा $8 \times 5 = 40$

$$8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 8 \times 5 = 40$$

4.15 खालील रिकाम्या जागा भरा.

$3 + 3 + 3 + 3$	3×4	12
$2 + 2 + 2$	2×3	
$5 + 5 + 5$		
$6 + 6 + 6 + 6 + 6$		30
	7×6	
$9 + 9 + 9$		
	11×2	
	8×6	
$4 + 4 + 4$		
$3 + 3$		
	3×5	

कृती -04

4.16 रामूने चाळीस बिस्किटं पाकीट विकत घेतली.जर प्रत्येक बिस्किटं पाकीटमध्ये 4 बिस्किट असतील, तर रामुकडे असणारी एकूण बिस्किटे किती ?

4.17 सविता 3 फुलांचे गुच्छ आणते जर प्रत्येक गुच्छ मध्ये 4 फुले असतील तर तिच्या कडे असणारी एकूण फुले किती ?

4.18 एका मालगाडीच्या डब्याला 8 चाके आहेत. अशा प्रकारे 26 डब्यांना किती चाके असतील ?

एकूण चित्रे = _____

4.19 शाळेमध्ये प्रार्थनेला एका ओळी मध्ये 9 मुले उभी आहेत, अश्या प्रकारे 12 ओळी असतील तर प्रार्थनेला हजर असणारी एकूण मुले सांगा ?

उद्या तुझ्या शाळेच्या प्रार्थना सभेमध्ये हजर असणाऱ्या मुलांची संख्या मित्रांसोबत शोधून शिक्षकांना सांगा .

कृती -05

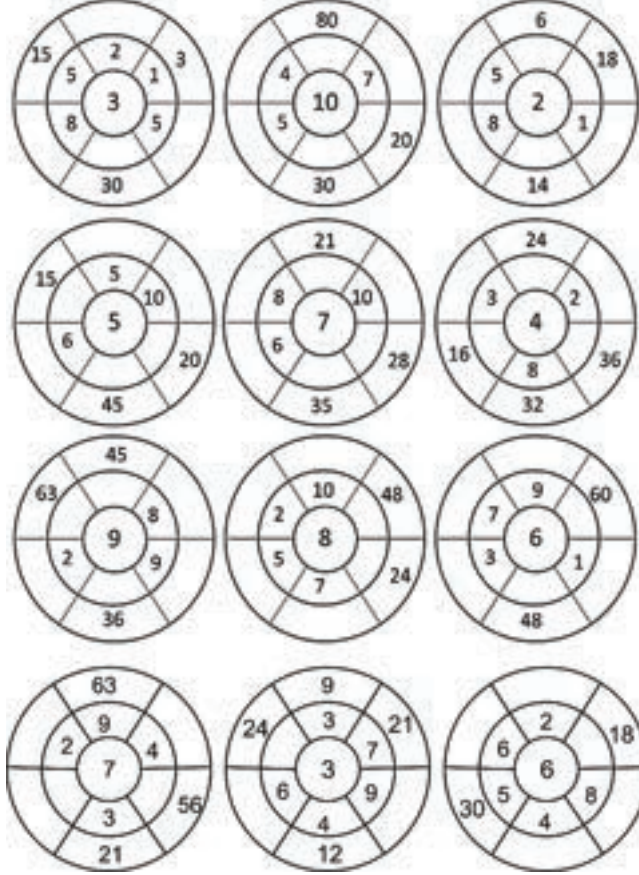
4.20 खालील गुणाकाराचा (पाढे) तक्ता पूर्ण करा.

$3 \times 1 = \underline{\quad}$	$2 \times 8 = \underline{\quad}$	$5 \times 8 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 8 = 12$
$3 \times 2 = \underline{\quad}$	$2 \times \underline{\quad} = 22$	$5 \times \underline{\quad} = 35$	$\underline{\quad} \times 4 = 24$
$3 \times 3 = \underline{\quad}$	$2 \times \underline{\quad} = 18$	$5 \times \underline{\quad} = 0$	$6 \times 5 = \underline{\quad}$
$3 \times 0 = \underline{\quad}$	$2 \times \underline{\quad} = 26$	$5 \times \underline{\quad} = 75$	$6 \times 7 = \underline{\quad}$
$3 \times 8 = \underline{\quad}$	$2 \times \underline{\quad} = 34$	$5 \times \underline{\quad} = 100$	$\underline{\quad} \times 8 = 8$
$3 \times 9 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 16 = 0$	$\underline{\quad} \times 19 = 95$	$\underline{\quad} \times 10 = 60$
$3 \times 10 = \underline{\quad}$	$2 \times 20 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 11 = 55$	$6 \times 11 = \underline{\quad}$
$3 \times 11 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 19 = 38$	$5 \times 12 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 12 = 72$
$3 \times 13 = \underline{\quad}$	$2 \times 6 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 6 = 30$	$6 \times 13 = \underline{\quad}$
$3 \times 14 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 5 = 10$	$5 \times 13 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 14 = 84$
$3 \times 16 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 4 = 8$	$\underline{\quad} \times 21 = 105$	$\underline{\quad} \times 15 = 90$
$3 \times 12 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times 3 = 6$	$5 \times 20 = \underline{\quad}$	$6 \times 20 = \underline{\quad}$
$3 \times 15 = \underline{\quad}$	$2 \times 11 = \underline{\quad}$	$5 \times 2 = \underline{\quad}$	$6 \times 2 = \underline{\quad}$

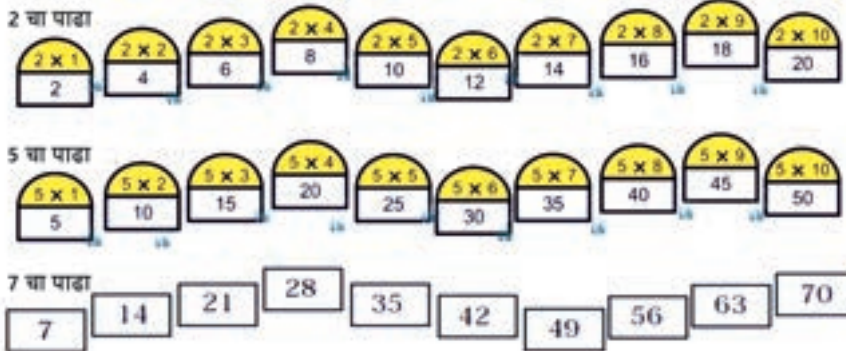
4.21 खालील गुणाकाराचा तक्ता पूर्ण करा.

$\times$	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	14						56		
8					48				
9			36						
10									100

4.22 गटानुसार खालील तक्ते पूर्ण करा.

4.23 खालील 2 चा पाढा, 5चा पाढा आणि 7 चा पाढा पहा.

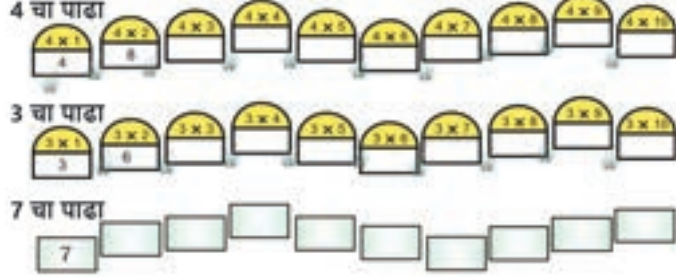

2 चा पाढा आणि 5 चा पाढा मिळून 7 चा पाढा येतो.....!!!!

आणि कोणते दोन पाढे मिळून 7 चा पाढा येतो? _____

4.24 खालील रिकाम्या जागी 4 व 3 चा पाढा मिळवा व 7 चा पाढा रचा.

सचिनला
7 चा
पाढा तयार
करण्यासाठी
मदत करा

4.25 9 चा पाढा तयार करण्यासाठी कोणकोणते पाढे मिळवायला पाहिजेत?

- _____ व _____
- _____ व _____
- _____ व _____
- _____ व _____
- _____ व _____ व _____
- _____ व _____ व _____
- _____ व _____ व _____ व _____

4.26 13 चा पाढा तयार करण्यासाठी कोणकोणते पाढे मिळवावेत?

- _____ व _____
- _____ व _____
- _____ व _____

अश्या प्रकारे कोणत्याही दोन संख्यांचा पाढा रचण्यासाठी प्रयत्न करा .

4.27 10 आणि 7 चा पाढा मिळून 17 चा पाढा तयार करा.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
17									

4.28 10 आणि 6 चा पाढा मिळून 16 चा पाढा तयार करा.

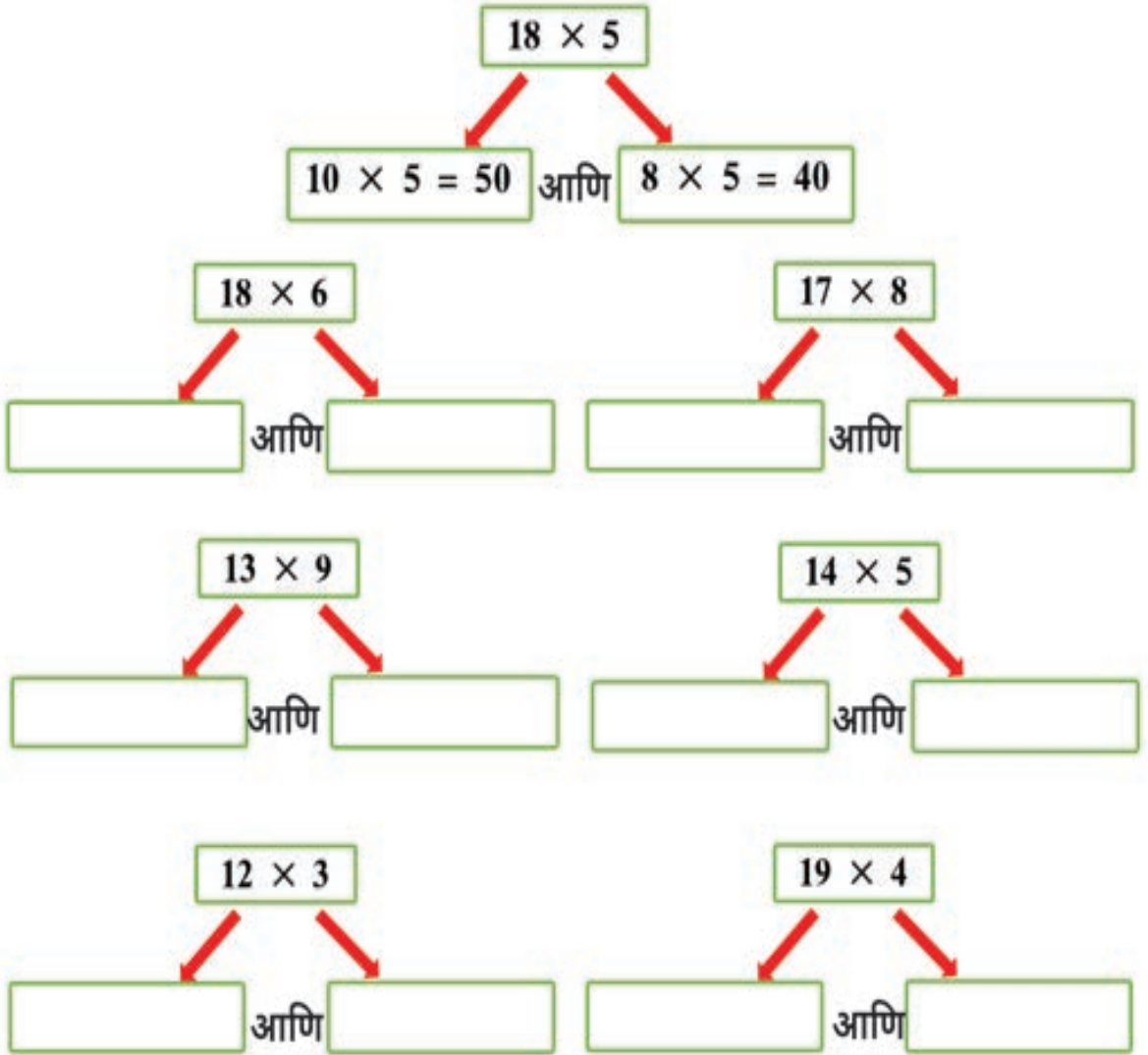
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
16									

4.29 10 आणि 2 चा पाढा मिळून 12 चा पाढा तयार करा.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
12									

4.30 खालील दिलेले उदाहरण पहा व रिकाम्या जागा भरा.

4.31 20 च्या पाढ्याचा वापर करून, दिलेल्या संख्येचे पाढे लिहा.

20	40	60	80	100	120	140	160	180	200
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
23									
20	40	60	80	100	120	140	160	180	200
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
24									
20	40	60	80	100	120	140	160	180	200
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
25									

4.32 दिलेले उदाहरण पहा व उरलेले तक्ते पूर्ण करा.

उदा.

5×18		
×	10	8
5	50	40
6×17		
×	10	7
6		
4×19		
×	10	9
4		
9×12		
×	10	2
9		
7×13		
×	10	3
7		
6×27		
×	20	7
6		
4×29		
×	20	9
4		
7×23		
×		
9×23		
×		

4.33 खालील उदाहरणे पहा व रिकाम्या जागा भरा .

- $10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 = 10 \times 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $10 + 10 + 10 + 10 = 10 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 = 10 \times 12$
= $\underline{\hspace{2cm}}$
- $10 \times 9 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $10 \times 18 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $10 \times 28 = \underline{\hspace{2cm}}$

लक्ष द्या

$10 \times 8 = 80, \quad 10 \times 11 = 110, \quad 10 \times 5 = 50, \quad 10 \times 22 = 220,$

कोणत्याही संख्येला 10 ने गुणल्यास आलेले उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 1 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर एक शून्य येतो हे समजून घ्या .

- $20 + 20 + 20 + 20 + 20 + 20 + 20 + 20 = 20 \times 8 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $20 \times 12 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $20 \times 22 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $20 \times 9 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $20 \times 15 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $20 \times 6 = \underline{\hspace{2cm}}$

लक्ष द्या

$20 \times 7 = 140, \quad 20 \times 11 = 220, \quad 20 \times 5 = 100, \quad 20 \times 16 = 320$

कोणत्याही संख्येला 20 ने गुणल्यास आलेलं उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 2 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर एक शून्य येतो हे समजून घ्या .

लक्ष द्या

$30 \times 7 = 210, \quad 30 \times 11 = 330, \quad 30 \times 5 = 150, \quad 30 \times 16 = 480,$

$30 \times 2 = \underline{\hspace{1cm}} \quad 30 \times 15 = \underline{\hspace{1cm}} \quad 30 \times 12 = \underline{\hspace{1cm}} \quad 30 \times 4 = \underline{\hspace{1cm}}$

कोणत्याही संख्येला 30 ने गुणल्यास आलेलं उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 3 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर एक शून्य येतो हे समजून घ्या.

4.34 दिलेल्या उदाहरणाचा उपयोग करून ,उरलेले कोष्टक पूर्ण करा.
उदा.

5×18		
×	10	8
5	50	40 = 90

7×13		
×		

9×45		
×		

6×67		
×		

4×59		
×		

8×98		
×		

7×42		
×		

4×61		
×		

4×54		
×		

3×77		
×		

4.35 खालील दिलेल्या उदाहरणाचा उपयोग करून रिकाम्या जागा भरा.

- $100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 = 100 \times 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $100 + 100 + 100 + 100 = 10 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 = 100 \times 9 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $100 \times 12 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $100 \times 18 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $100 \times 28 = \underline{\hspace{2cm}}$

लक्ष घा

$100 \times 8 = 800$, $100 \times 11 = 1100$, $100 \times 5 = 500$, $100 \times 22 = 2200$,

कोणत्याही संख्येला 100 ने गुणल्यास आलेले उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 1 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर दोन शून्य येतात हे समजून घ्या.

- $500 + 500 + 500 + 500 + 500 + 500 + 500 + 500 = 500 \times 8 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $500 \times 3 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $500 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $500 \times 5 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $500 \times 15 = \underline{\hspace{2cm}}$
- $500 \times 10 = \underline{\hspace{2cm}}$

लक्ष घा

$500 \times 7 = 3500$, $500 \times 9 = 4500$, $500 \times 11 = 5500$, $500 \times 2 = 1000$

कोणत्याही संख्येला 500 ने गुणल्यास आलेले उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 5 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर दोन शून्य येतात हे समजून घ्या.

लक्ष घा

$300 \times 7 = 2100$, $300 \times 11 = 3300$, $300 \times 5 = 1500$, $30 \times 16 = 4800$,
 $300 \times 2 = \underline{\hspace{1cm}}$ $300 \times 15 = \underline{\hspace{1cm}}$ $300 \times 12 = \underline{\hspace{1cm}}$ $300 \times 4 = \underline{\hspace{1cm}}$

कोणत्याही संख्येला 300 ने गुणल्यास आलेले उत्तर म्हणजेच त्या संख्येला 3 ने गुणल्या नंतर आलेल्या उत्तरा समोर दोन शून्य येतात हे समजून घ्या.

4.36 एका कामगाराची प्रत्येक दिवसाची मजुरी 526 रुपये आहे. जर त्यांनी 8 दिवस काम केले तर त्याला किती मजुरी मिळेल ?

×	500	20	6	=	□
8					

एका घरात प्रती दिन 950 लिटर पाणी खर्च होते तर आठवड्याला (7 दिवस) किती पाणी लागेल ?

×				=	□

एका सिनेमा तिकेटाची किंमत 234 रुपये आहे जर सिनेमा पाहण्यास 9 मित्र गेले तर किती रुपये लागतील ?

×				=	□

एका नारळाची किंमत 8रुपये आहे. जर सोहमने बाजारात 678 नारळ विकले तर त्याला किती रुपये मिळतील ?

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \times & & & \\ \hline & & & \\ \hline \end{array} = \square$$

एका स्कूल बॅगची किंमत 299 आहे तर अशा 3 बॅगची किंमत काय असेल ?

$$\begin{array}{|c|c|c|c|} \hline \times & & & \\ \hline & & & \\ \hline \end{array} = \square$$

4.37 खालील संख्यांचा गुणाकार करा .

$123 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$	$306 \times 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
$47 \times 5 = \underline{\hspace{2cm}}$	$812 \times 2 = \underline{\hspace{2cm}}$
$256 \times 3 = \underline{\hspace{2cm}}$	$911 \times 4 = \underline{\hspace{2cm}}$
$111 \times 5 = \underline{\hspace{2cm}}$	$323 \times 6 = \underline{\hspace{2cm}}$
$210 \times 8 = \underline{\hspace{2cm}}$	$470 \times 8 = \underline{\hspace{2cm}}$

पाठ्य पुस्तक भाग -2 वरील पृष्ठ क्र. 77 व 78 वर दिलेली गणिते तुमच्या घरातील मोठ्या भावंडाची मदत घेवून तुमच्या वहीवर सोडवा व तुमच्या शिक्षकांना दाखवा.
(आवश्यकता असल्यास तुमच्या शिक्षकांची मदत घ्या)

4.38 मी व माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व-अवलोकन करुया)

	<p>चित्रामध्ये किती बटन आहेत ? _____</p> <p>प्रत्येक बटनाला किती छिद्रे आहेत ? _____</p> <p>एकूण किती छिद्रे आहेत ? _____</p>
---	---

5) अध्ययन निष्पत्ती : बेरीज, वजाबाकी आणि गुणाकारावर आधारित उदा. सोडवेल.

सराव पत्रिका -51

कृती -01

5.1 खाली दिलेल्या गणितावर प्रश्नांची रचना केलेली आहे ,पहा व त्या प्रमाणे दुसरी रचना करा .

$$24 + 33 = 57$$

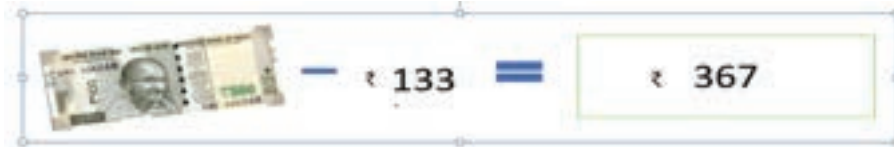
उदा : वासंतीने एका दुकानतून 24 रुपये किंमतीचा एक मास्क व 33 रुपये किंमतीचा एक साबण खरेदी केला तर तिला दुकानदारला किती पैसे द्यावे लागतील ?

प्रश्न:

5.2 खालील दिलेली गणिते सोडवून प्रश्न रचा.

$7 + 8 = 15$	
$13 + 17 = 30$	
$8 - 5 = 3$	
$63 - 42 = 21$	
$18 + 32 = 50$	
$50 + 50 = 100$	

5.3 खालील गणिताची उदाहरणे पहा व प्रश्न रचा.

प्रश्न:

सराव पत्रिका -52

5.4 खाली दिलेली चित्रे पाहुन प्रश्न रचा.

राज्यचे वजन - जानेवारी -2022

राज्यचे वजन - मार्च -2022

प्रश्न:

5.5 खाली दिलेली चित्रे पाहुन प्रश्न रचा.

प्रश्न:

5.6 खाली दिलेली चित्रे पाहुन प्रश्न रचा.

प्रश्न:

कृती -02

5.7 खालील उदाहरणे पहा ,व गुणाकारावर आधारीत प्रश्नांची रचना करा.

उदाहरण : $10 \times 6 = 60$

- माझ्या वडिलानी 6 पेट्या आंबे खरेदी केले .प्रत्येक पेट्टी मध्ये 10 आंबे आहेत तर एकूण किती आंबे खरेदी केले?
- सुपारीची झाडे 6 ओळी मध्ये लावलेली आहेत .प्रत्येक ओळीत 10 झाडे असतील तर एकूण झाडांची संख्या सांगा .
- एका पेनची किंमत 10 रुपये असेल तर 6 पेनची किंमत किती?

5×7	
3×12	
7×15	

5.8 या खालील चित्रातील उदाहरणे पहा , एकत्रित करून बेरीज दर्शवा त्या संख्येना चौक करा. परंतु + आणि = चिन्हाचा वापर करायला विसरू नका. कमीत कमी 10 गणिते सोडवा.

6	2 + 3 = 5	0	6	1	8	6	8	14	6		
8	1	6	8	4	12	5	2	6	1	7	8
4	9	4	13	5	3	7	5	12	3	5	3
4	8	1	1	8	5	2	8	3	8	1	6
8	9	17	9	0	8	8	16	8	1	7	9
7	7	3	10	5	15	1	0	3	0	7	5
15	16	9	0	5	1	6	5	11	3	14	6

5.9 खालील चित्रातील उदाहरणे पहा , वजाबाकी शोधा खूण करा. परंतु - आणि = चिन्हे घालायला विसरू नका. एकूण 10 उदाहरणे शोधा.

9	4	5	2	0	7	3	4	12	3	10	5	5	9
22	8	18	4	14	4	23	9	10	9	31	15	1	2
0	7	9	2	7	3	22	5	2	3	25	3	4	1
12	6	3	15 - 5 = 10	1	2	8	2	6	19	9	9		
2	3	1	17	2	9	0	26	17	14	19	9	1	3
16	6	10	8	8	1	10	25	15	6	10	10	0	6
9	19	1	9	7	8	9	6	19	8	9	5	4	1
21	21	14	7	6	14	9	5	2	25	20	5	30	12

बेरीज , वजाबाकी आणि गुणाकाराशी संबंधित उदाहरणे तयार करा .तुझ्या मित्राने तयार केलेली उदाहरणे तू व तू तयार केलेली उदाहरणे तुझ्या मित्राला सोडविण्यास दे व शिक्षकांच्याकडून अभिप्राय घे.

5.10 मी आणि माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिलकेलेले स्व अवलोकन करूय)

1) खाली दिलेल्या उदाहरणावरून प्रश्न तयार करा .

$25 + 10 = 35$	
$43 - 22 = 21$	
$5 \times 7 = 35$	

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पती	स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4
बेरीज, वजाबाकी आणि गुणाकारावर आधारित उदा. सोडवेल.	2-अंकी संख्याचा 1-अंकी संख्याशी गुणाकार करतो.	वस्तूंचा गट करून बेरीज व गुणाकाराची संकल्पना समजून घेतो व प्रश्न तयार करतो.	वस्तूंचा गट करून बेरीज गुणाकार सांगणे व त्याचे योग्य उत्तर सांगतो पाठे तयार करतो.	रोजच्या संबधित 3-अंकी संख्या चा 1-अंकी संख्ये शी गुणाकार सांगतो व पाठे तयार करतो.

माझ्या अध्ययनाबाबत शिक्षकांचे मत

दिनांक :

शिक्षकांची सही

6) अध्ययन निष्पत्ती : दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 2-अंकी संख्येला 1-अंकी संख्येने भागणे भागाकार व गुणाकार मधील संबंध समजून घेईल.

सराव पत्रिका -55

कृती -01

6.1 खालील दिलेल्या गटात बसलेल्या सशांचे निरीक्षण करा व प्रश्नांची उत्तरे द्या .

सशांच्या गटांची संख्या _____

प्रत्येक गटामध्ये असणाऱ्या सशांची संख्या _____

एकूण सशांची संख्या _____

6.2 चित्र पाहून उत्तरे द्या.

फुलपाखरांच्या गटांची संख्या _____

प्रत्येक गटात फुलपाखराची संख्या _____

एकूण फुलपाखराची संख्या _____

6.3 चित्र पाहून उत्तरे लिहा .

लाडूंच्या गटांची संख्या _____

प्रत्येक गटामध्ये असणाऱ्या लाडूंची संख्या _____

एकूण लाडूंची संख्या _____

कृती -02

6.4 अठरा (18) गोळ्या तीन मित्रांमध्ये सम प्रमाणत चित्रामध्ये दर्शवा.

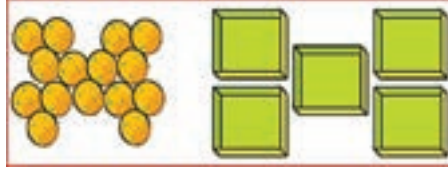
प्रत्येकाच्या वाट्याला येणाऱ्या गोळ्या किती ? _____

6.5 24 मणी 3 हारामध्ये समान येतील असे चित्राच्या सहाय्याने दर्शवा .

प्रत्येक हारामध्ये असणाऱ्या मणींची संख्या ? _____

6.6 नवीनला आपल्याकडील 15 लाडू 5 पेठ्या मध्ये समान विभागायचे असल्यास ,

प्रत्येक पेटी मध्ये किती लाडू येतील _____

15 लाडू 5 पेठ्या मध्ये ठेवल्यास ,प्रत्येक पेटीमध्ये __ लाडू येतात हे $15 \div 5 = \underline{\quad}$ असे सांकेतिक रित्या लिहितात .

6.7 नवीनला आपल्याकडील 15 लाडू 3 पेठ्या मध्ये समान विभागायचे असल्यास .

प्रत्येक पेटी मध्ये किती लाडू येतील _____

$$15 \div \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

6.8 खाली 12 फुगे आहेत.

- 2 मुलांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येकाला मिळणाऱ्या फुगांची संख्या _____
- _____
- 3 मुलांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येकाला मिळणाऱ्या फुगांची संख्या _____
- _____
- 4 मुलांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येकाला मिळणाऱ्या फुगांची संख्या _____
- _____
- 6 मुलांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येकाला मिळणाऱ्या फुगांची संख्या _____
- _____
- 12 मुलांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येकाला मिळणाऱ्या फुगांची संख्या _____
- _____

6.9 खाली 12 फुगे दिलेले आहेत.

याप्रमाणे 20 चॉकलेट
2, 4, 5, 10 आणि
20 मुलांना वाटल्यास ?

- प्रत्येकाला 2 फुगे दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____
- प्रत्येकाला 3 फुगे दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____
- प्रत्येकाला 4 फुगे दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____
- प्रत्येकाला 6 फुगे दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____
- प्रत्येकाला 1 फुगा दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____
- प्रत्येकाला 12 फुगे दिल्यास, 12 फुगे किती मुलांना मिळतील? _____

6.10 खाली दिलेली चित्रे पाहून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

2माकडांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येक माकडाला मिळणाऱ्या केळ्यांची संख्या $30 \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

5माकडांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येक माकडाला मिळणाऱ्या केळ्यांची संख्या $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

10माकडांना समप्रमाणात वाटल्यास, प्रत्येक माकडाला मिळणाऱ्या केळ्यांची संख्या $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

प्रत्येक माकडाला 3 केळी दिल्यास, 30 केळी किती माकडांना द्यावी $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

प्रत्येक माकडाला 2 केळी दिल्यास, 30 केळी किती माकडांना द्यावी $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

प्रत्येक माकडाला 6 केळी दिल्यास, 30 केळी किती माकडांना द्यावी $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

कृती -03

6.11 खालील चित्रातील बेडूक आणि ससा सापावरून उडी मारतात.

बेडूक एकाचवेळी 3 घरे उडी मारतो. बेडकाला 27 ला पोहचण्यासाठी किती वेळा उडी मारावी लागेल
 $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

बेडकाला 42 व्या घरामध्ये जाण्यासाठी किती उंचीच्या उड्या माराव्या लागतील. $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

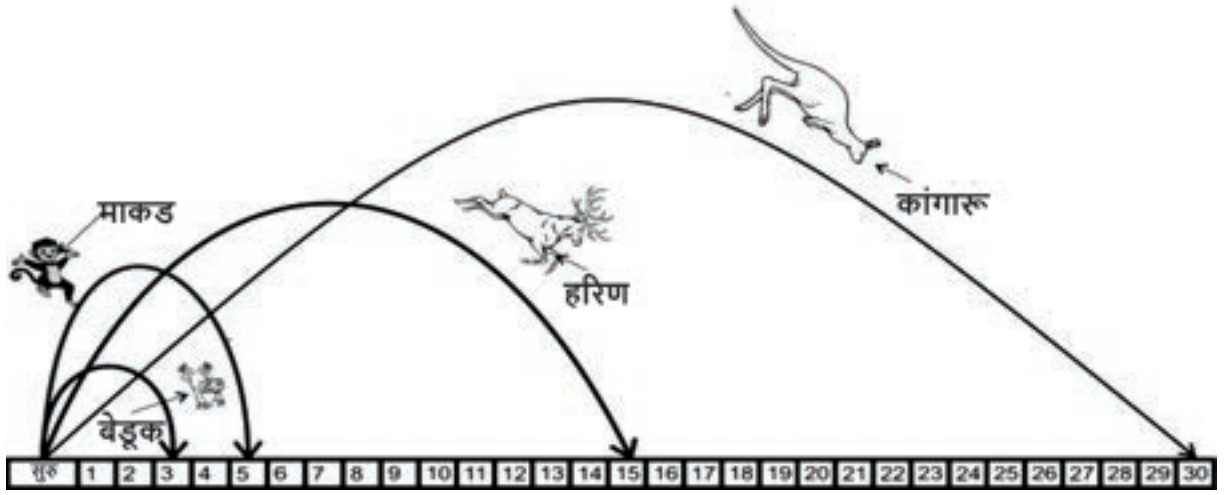
ससा एकाचवेळी 5 घरे उडी मारतो. सशाला 45 ला पोहचण्यासाठी किती वेळा उडी मारावी लागेल
 $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

ससा एकाचवेळी 5 घरे उडी मारतो. सला 65 ला पोहचण्यासाठी किती वेळा उडी मारावी लागेल
 $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

सशाला 30 व्या घरात पोहचण्यासाठी किती वेळा उडी मारावी लागेल? $\underline{\quad} \div \underline{\quad} = \underline{\quad}$

6.12 खालील संख्या रेषा पाहून विचारलेल्या प्रश्नाची उत्तरे लिहा?

- बेडूक 1 वेळी 3 पायऱ्या उडी मारते .
- माकड 1 वेळा 5 पायऱ्या उडी मारते.
- हरिण 1 वेळी 15 पायऱ्या उडी मारते.
- कांगारू 1 वेळी 30 पायऱ्या उडी मारते .

- बेडूक किती उडयामध्ये 30 व्या पायरीपर्यंत पोहचेल? _____
- माकड किती उडयामध्ये 25 व्या पायरीपर्यंत पोहचेल? _____
- कांगारू 2 उडयामध्ये कोणत्या संख्येच्या पायरीपर्यंत पोहचेल ? _____
- माकड 18 व्या पायरीपर्यंत येऊ शकेल का ? _____
- माकडाच्या किती उडया हरणाच्या एका उडीसाठी समान आहेत ? _____
- हरणाच्या किती उडया व कांगारूच्या एका उडीसाठी समान आहेत ? _____
- कोणकोणते प्राणी 15 व्या पायरीमध्ये मिळतील ? _____

कृती -04

6.13 खालील तक्त्यामध्ये दिलेल्या लाडूना समप्रमाणात डब्यामध्ये भरावयाचे आहे . ते ओळखून रिकाम्या जागा भरा?

लाडूची संख्या	डब्याची संख्या	प्रत्येक डब्यामधील लाडूची संख्या
24	6	4
14		7
48	8	
	4	5
21		3
	5	9

6.14 खालील गुणाकार अभ्यासून भागाकार पूर्ण करा.

$8 \times 3 = 24$	$24 \div 3 = 8$
	$24 \div 8 = 3$
$10 \times 5 = 50$	_____ $\div$ _____ = _____
	_____ $\div$ _____ = _____
$9 \times 7 = 63$	_____ $\div$ _____ = _____
	_____ $\div$ _____ = _____
$12 \times 6 = 72$	_____ $\div$ _____ = _____
	_____ $\div$ _____ = _____

6.15 खालील 2 चा पाढा वापरून दोन गट करा.

$6 \div 2 = \underline{\quad}$	$2 \times 3 = 6$
$10 \div 2 = \underline{\quad}$	_____ $\times$ _____ = _____
$16 \div 2 = \underline{\quad}$	$2 \times 8 = 16$
$20 \div 2 = \underline{\quad}$	_____ $\times$ _____ = _____
$12 \div \underline{\quad} = 6$	_____ $\times$ _____ = _____
_____ $\div 2 = 7$	_____ $\times$ _____ = _____
_____ $\div 2 = 4$	_____ $\times$ _____ = _____
$26 \div 2 = \underline{\quad}$	_____ $\times$ _____ = _____

6.16 खालील 5 चा पाढा वापरून गट करा.

$20 \div 5 = \underline{\quad}$	$5 \times 4 = 20$
$35 \div 5 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$
$60 \div 5 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$
$\underline{\quad} \div 5 = 9$	$5 \times 9 = 45$
$40 \div \underline{\quad} = 8$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$
$\underline{\quad} \div 5 = 10$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$
$\underline{\quad} \div 5 = 2$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$
$25 \div 5 = \underline{\quad}$	$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$

6.17 खालील रिकाम्या जागा योग्य संख्या वापरून पूर्ण करा.

$6 \div \underline{\quad} = 2$	$24 \div \underline{\quad} = 2$
$14 \div 7 = \underline{\quad}$	$99 \div 11 = \underline{\quad}$
$15 \div 3 = \underline{\quad}$	$39 \div 13 = \underline{\quad}$
$\underline{\quad} \div 4 = 7$	$\underline{\quad} \div 12 = 7$
$\underline{\quad} \div 4 = 8$	$\underline{\quad} \div 13 = 8$
$21 \div 3 = \underline{\quad}$	$108 \div 12 = \underline{\quad}$
$49 \div \underline{\quad} = 7$	$65 \div \underline{\quad} = 5$
$\underline{\quad} \div 7 = 8$	$\underline{\quad} \div 11 = 10$

कृती -05

6.18 खालील 48 काठ्यांची (4 दशक, 8 सुटे) 4 जणांना समान वाटाणी करा.

काठ्याच्या बंडलचे चित्र काढून दाखवा.

कमला	रवी	शालिनी	सिरी

संख्या लिहा

कमला	रवी	शालिनी	सिरी

• पूर्ण कलेल्या कृतीचे निरीक्षण करा .

➤ पहिल्यांदा 10 बंडल 4 जणांना वाटलेले आहेत.

$$\begin{array}{r} 10 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\ \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \overline{) 48} \leftarrow \text{एकूण काठ्या} \end{array}$$

➤ एकूण 40 काठ्या वाटलेल्या आहेत .

$$\begin{array}{r} 10 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\ \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \overline{) 48} \leftarrow \text{एकूण काठ्या} \\ 40 \leftarrow \text{एकूण वाटलेल्या} \end{array}$$

➤ वाटल्यानंतर उरलेल्या काठ्या

$$\begin{array}{r}
 10 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\
 \hline
 \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \left. \begin{array}{l} 48 \leftarrow \text{एकूण काठ्या} \\ -40 \leftarrow \text{एकूण वाटलेल्या काठ्या} \end{array} \right) \\
 \hline
 08 \leftarrow \text{उरलेल्या काठ्या}
 \end{array}$$

➤ दसऱ्यांदा 2 सऱ्या काठ्या 4 जणांना वाटलेल्या आहेत.

$$\begin{array}{r}
 10 + 2 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\
 \hline
 \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \left. \begin{array}{l} 48 \\ -40 \end{array} \right) \\
 \hline
 08 \leftarrow \text{उरलेल्या काठ्या}
 \end{array}$$

➤ एकूण 8 काठ्या वाटलेल्या आहेत

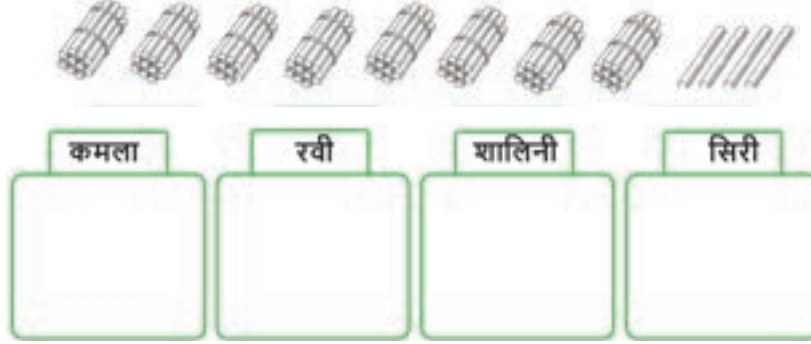
$$\begin{array}{r}
 10 + 2 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\
 \hline
 \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \left. \begin{array}{l} 48 \\ -40 \end{array} \right) \\
 \hline
 08 \leftarrow \text{एकूण काठ्या} \\
 08 \leftarrow \text{एकूण वाटलेल्या काठ्या}
 \end{array}$$

➤ वाटल्यानंतर उरलेल्या काठ्या

$$\begin{array}{r}
 10 + 2 \leftarrow \text{प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या} \\
 \hline
 \text{एकूण लोक} \rightarrow 4 \left. \begin{array}{l} 48 \\ -40 \end{array} \right) \\
 \hline
 08 \leftarrow \text{एकूण काठ्या} \\
 -08 \leftarrow \text{एकूण वाटलेल्या काठ्या} \\
 \hline
 00 \leftarrow \text{उरलेल्या काठ्या}
 \end{array}$$

➤ त्यामुळे, प्रत्येकाला $10 + 2 = 12$ काठ्या मिळतात.

6.19 खालील 84 काठ्या 4 जणांना समान वाटा.

सांकेतिक रुपामध्ये मोकळ्या जागा भरा ?

एकूण लोक	→	$\begin{array}{r} 10+10+1 \\ 4 \overline{) 84} \\ \underline{- \square\square} \\ 44 \\ \underline{\square\square} \\ 04 \\ \underline{\square\square} \\ 00 \end{array}$	←	प्रत्येकाला वाटलेल्या काठ्या
			←	एकूण काठ्या
			←	एकूण वाटलेल्या काठ्या
			←	उरलेल्या काठ्या

6.20 अठ्याऐशी काठ्या 4 जणांना वेगवेगळ्या पद्धतीने वाटल्यास सांकेतिक रुपामध्ये दाखविले आहे. खालील मोकळ्या जागा भरा?

$\begin{array}{r} 10+10+2 \\ 4 \overline{) 88} \\ \underline{- \square\square} \\ 48 \\ \underline{\square\square} \\ 08 \\ \underline{\square\square} \\ 00 \end{array}$	$\begin{array}{r} 20+2 \\ 4 \overline{) 88} \\ \underline{- \square\square} \\ 08 \\ \underline{\square\square} \\ 00 \end{array}$	$\begin{array}{r} 20+1+1 \\ 4 \overline{) 88} \\ \underline{- \square\square} \\ 08 \\ \underline{\square\square} \\ 04 \\ \underline{\square\square} \\ 00 \end{array}$	$\begin{array}{r} 10+10+1+1 \\ 4 \overline{) 88} \\ \underline{- \square\square} \\ 48 \\ \underline{\square\square} \\ 08 \\ \underline{\square\square} \\ 04 \\ \underline{\square\square} \\ 00 \end{array}$
---	--	--	---

6.21 एकोणसत्तर काठ्या 3 जणांना वेगवेगळ्या पद्धतीने वाटल्यास सांकेतिक रुपामध्ये दाखविले आहे. खालील मोकळ्या जागा भरा?

$$\begin{array}{r} 20+3 \\ 3 \overline{) 69} \\ - \square \square \\ \hline 09 \\ \square \square \\ \hline 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20+2+1 \\ 3 \overline{) 69} \\ - \square \square \\ \hline 09 \\ \square \square \\ \hline 03 \\ \square \square \\ \hline 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10+10+2+1 \\ 3 \overline{) 69} \\ - \square \square \\ \hline 39 \\ \square \square \\ \hline 09 \\ \square \square \\ \hline 03 \\ \square \square \\ \hline 00 \end{array}$$

6.22 पंचावन्न काठ्याचे बंडल 5 जणांना समान वाटा सांकेतिक रुपामध्ये लिहा?

$$5 \overline{) 55}$$

6.23 छत्तीस काठ्याचे बंडल 3 जणांना समान वाटा सांकेतिक रुपामध्ये लिहा?

$$3 \overline{) 36}$$

6.24 बाहात्तर काठ्याचे बंडल 4 जणांना समान वाटा सांकेतिक रुपामध्ये लिहा?

$$\begin{array}{r} 10+8 \\ 4 \overline{) 72} \\ - 40 \\ \hline 32 \\ 32 \\ \hline 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square + 5 + \square \\ 4 \overline{) 72} \\ - 40 \\ \hline \square \\ 20 \\ \hline 12 \\ \square \\ \hline 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10+2+\square \\ 4 \overline{) 72} \\ - 40 \\ \hline 32 \\ \square \\ \hline \square \\ \hline 00 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10+7+\square \\ 4 \overline{) 72} \\ - 40 \\ \hline 32 \\ \square \\ \hline \square \\ \hline 00 \end{array}$$

6.25 खालील भागाकार सोडवा .

$$6 \overline{) 72}$$

$$7 \overline{) 91}$$

$$8 \overline{) 96}$$

6.26 एका डब्यामध्ये 45 फळे आहेत ती 5 जणामध्ये समान वाटली तर प्रत्येकाच्या वाट्याला किती फळे येतील ?

6.27 वर्गामध्ये 32 विद्यार्थी आहेत प्रत्येक बेंचवर 4 विद्यार्थी बसले तर किती बेंच लागतील?

6.28 एका डब्यामध्ये 54 पेन आहेत ते 6 जणामध्ये समान वाटले तर प्रत्येकाच्या वाट्याला किती पेन येतील?

पाठ्य पुस्तक भाग -2 वरील पृष्ठ क्र.104 व 105 वर दिलेली गणिते तुमच्या घरातील मोठ्या भावंडाची मदत घेवून तुमच्या वहीवर सोडवा व तुमच्या शिक्षकाला दाखवा (आवश्यकता असल्यास तुमच्या शिक्षकाची मदत घ्या)

6.29 मी व माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व-अवलोकन करुया)

1) खाली 20 गुलाब फुलांची चित्रे दिलेली आहेत .

1) 2 मुलाना समान फुले वाटली तर प्रत्येक मुलांना येणाऱ्या गुलाबांची संख्या

$$20 \div \underline{\quad\quad} = \underline{\quad\quad}$$

2) 10 मुलाना समान फुले वाटली तर प्रत्येक मुलांना येणाऱ्या गुलाबांची संख्या

$$\underline{\quad\quad} \div \underline{\quad\quad} = \underline{\quad\quad}$$

3) प्रत्येक मुलाला 4 गुलाब दिले, 20 गुलाब किती मुलांना मिळतील?

$$\underline{\quad\quad} \div \underline{\quad\quad} = \underline{\quad\quad}$$

2) 36 चॉकलेट 6 जणामध्ये समान वाटले सांकेतिक रूपात मांडा.

3) 63 पेन्सिल 7 जणामध्ये समान वाटले तर प्रत्येकाच्या वाटणीला येणाऱ्या पेन्सिल किती ?

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पत्ती	स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4
दैनंदिन जीवनाशी संबंधित 2-अंकी संख्येला 1-अंकी संख्येने भागणे भागाकार व गुणाकार मधील संबंध समजून घेईल.	काही वस्तूंची विभागणी करतो.	काही वस्तूंचा उपयोग करून भागाकार करतो.	2अंकी संख्येनी 1 अंकी संख्येनी भागाकार करतो.	दैनंदिन जीवनातील कोणत्या 2अंकी संख्येला 1 अंकी संख्येने भागतो .

माझ्या अध्यायानाबाबत शिक्षकांचे मत

दिनांक :

शिक्षकांची सही

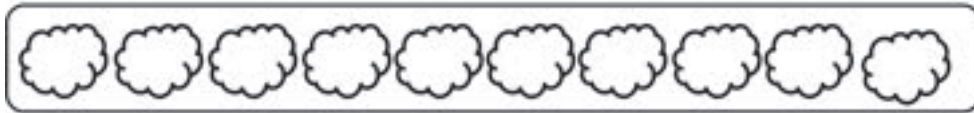
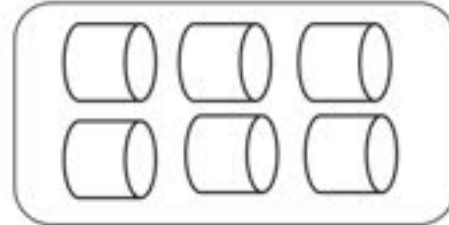
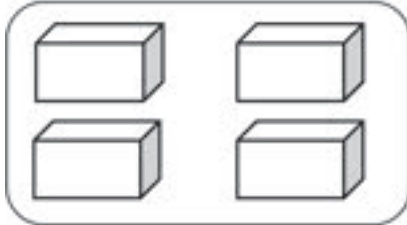
7) अध्ययन निष्पत्ती: $1/2$, $1/4$, $3/4$ या अपूर्णाकांना दिलेल्या चित्रांमध्ये आणि संग्रह केलेल्या वस्तूंमध्ये ओळखून चिन्हांच्या साहाय्याने दर्शविले.

सराव पत्रिका -68

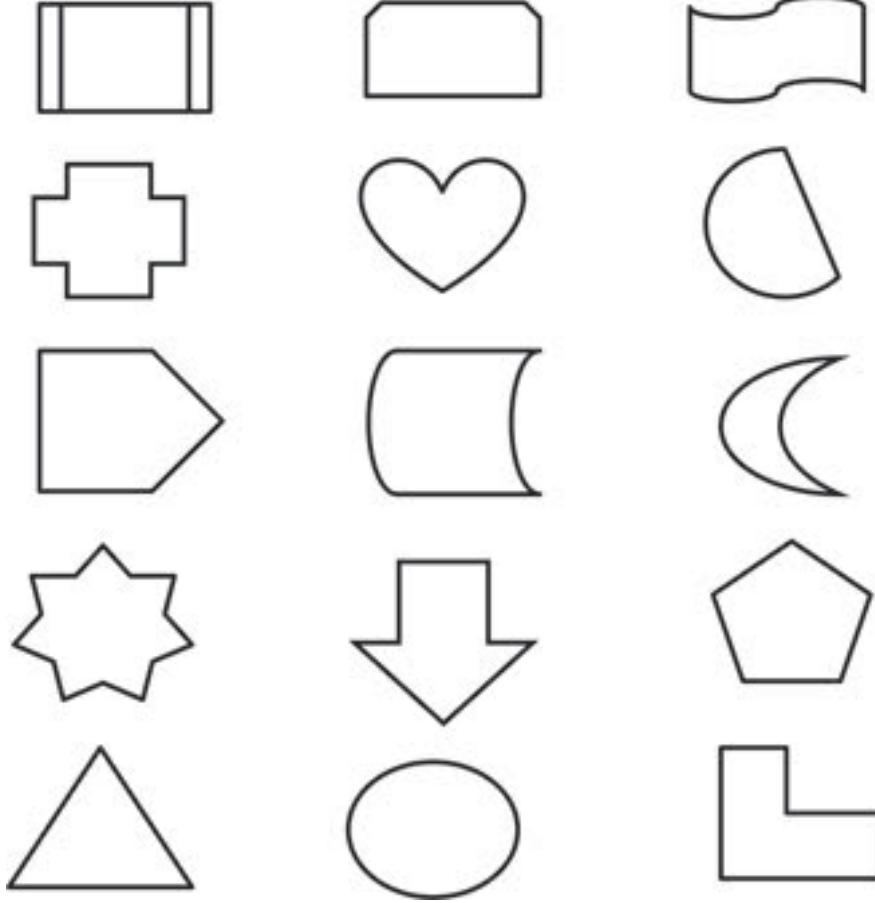
कृती -01

- मुलांनो ,इथे 6 रसगुल्ले आहेत ते छोटु व मोटु मध्ये समान वाटा .
- प्रत्येकाच्या वाट्याला किती आले ?
- छोटुला एकूण रसगुल्ल्या पैकी किती भाग रसगुल्ले मिळाले ? विचार करा .

7.1 दिलेल्या चित्रांच्या अर्ध्या भागाला रंग भरा.

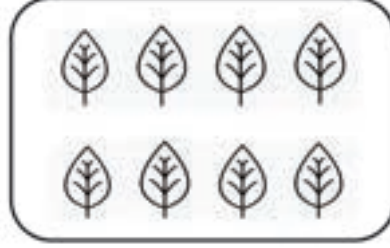
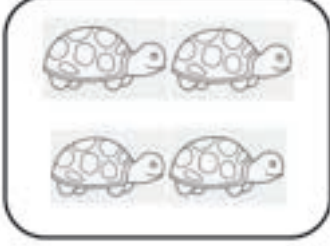
7.2 दिलेल्या आकृत्यांचा अर्धा भाग करून कोणत्याही एका भागाला रंग भरा .

7.3 चित्र पाहुन रिकाम्या जागा भरा.

एकूण चेंडूंची संख्या -----	
त्या मधील ----चेंडूंना वर्तुळ केलेले आहे एकूण चेंडूंच्या संख्येपैकी ----चेंडूंना गोल केलेले आहे.	
गोलामध्ये असलेल्या चेंडूंची संख्या ----- एकूण चेंडूंच्या पाव भाग (अर्धाचि अर्धे) चेंडूंना गोल केलेले आहे	

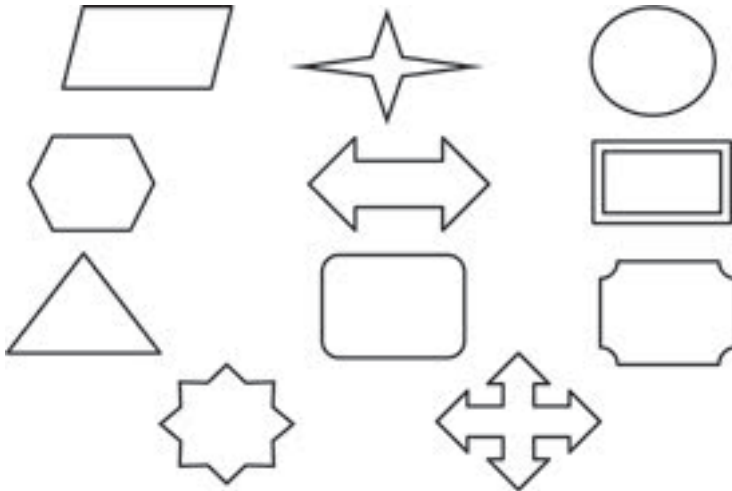
7.4 चित्रातील अर्ध्या मधील अर्ध्या (पाव भाग) चित्राला रंग भरा .

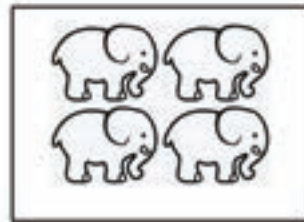
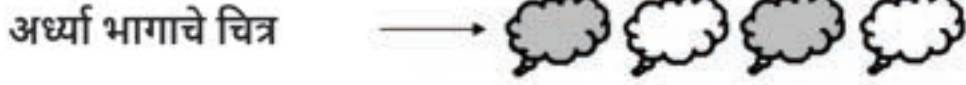
7.5 चित्रातील पाव भागाला गोल करा .

7.6 दिलेल्या आकृतीचे चार समान भाग करून अर्ध्या तील अर्ध्या भागाला (पाव भागाला) रंग भरा.

7.7 खालील चित्रामध्ये पाऊन भाग (3/4) असलेल्या चित्राला रंग द्या .उदाहरणाचा उपयोग करा

सराव पत्रिका -72

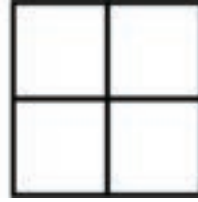
7.8 खालील आकृतीचे चार समान भाग करा आणि पाऊन (3/4) भागाला रंग द्या .

7.9 खालील चित्रातील अर्ध्या $\frac{1}{2}$ भागाला रंग द्या अथवा शेड द्या .

7.10 खालील चित्रातील अर्ध्या $\frac{1}{4}$ भागाला रंग द्या अथवा शेड द्या .

7.11 खालील चित्रातील अर्ध्या $\frac{3}{4}$ भागाला रंग द्या अथवा शेड द्या .

कृती -02

7.12 खालील दिलेल्या चित्रांना सूचनेप्रमाणे रंग भरा अथवा शेड द्या.

चित्र	अर्धा भाग $\frac{1}{2}$	पाव भाग $\frac{1}{4}$	पाऊन भाग $\frac{3}{4}$

7.13 खालील चित्रातील अपूर्णाकाच्या जोड्या जुळवा

अर्ध

$$\frac{1}{4}$$

पूर्ण

$$\frac{3}{4}$$

पाव भाग

$$\frac{1}{2}$$

पाऊन भाग

$$\frac{4}{4}$$

पाव भाग

$$\frac{1}{4}$$

अर्ध

$$\frac{3}{4}$$

पाऊन भाग

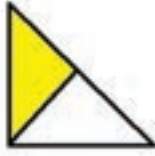
$$\frac{1}{2}$$

अर्ध

$$\frac{1}{2}$$

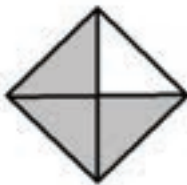
7.14 अर्धा, पाव पाऊन भाग ओळखा व लिहा

= दोनपैकी एक भाग = $\frac{1}{2}$ = अर्धा

= चारपैकी _____ भाग = $\frac{1}{4}$ = पाव

= _____ पैकी 3 भाग = $\frac{3}{4}$ = पाऊन

= $\frac{\square}{\square}$ = अर्धा

= _____ पैकी 4 भाग = $\frac{4}{4}$ = पूर्ण

= $\frac{\square}{\square}$ = _____

= $\frac{\square}{\square}$ = _____

कृती -03

7.15 चित्रात किती भगाना रंग दिला आहे ते ओळखा . योग्य बॉक्सला (✓) खुण करा व अपूर्णाक लिहा .

चित्र	अर्धा भाग $\frac{1}{2}$	पाव भाग $\frac{1}{4}$	पाऊन भाग $\frac{3}{4}$
			✓ $\frac{3}{4}$
			
			
			
			
			
			
			
			
			

7.16 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या .

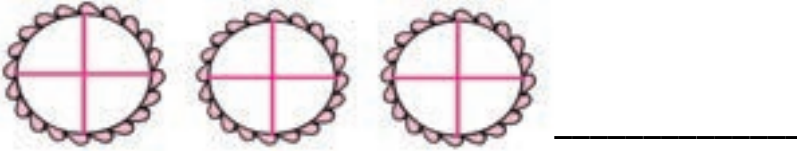

(सूचना: खालील प्रश्नांची उत्तरे चित्राच्या साह्याने लिहा)

एका केकचे अर्धे भाग केले तर किती विद्यार्थ्यांना समान वाटणी येईल ?

- एका केकचे पाव भाग केले तर किती विद्यार्थ्यांना समान वाटणी येईल ? _____
- एका केकची दोघांना समान वाटणी केली असता प्रत्येकाच्या वाटणीला येणारा केक अपूर्णाकात लिहा . _____
- एका केकची चौघांना समान वाटणी केली असता प्रत्येकाच्या वाटणीला येणारा केक अपूर्णाकात लिहा . _____
- या प्रमाणे तीन केक चार मुलांना सम प्रमाणात वाटले तर प्रत्येकाच्या वाटणीला येणारे केक किती ?

खालील चित्रातील प्रत्येक मुलांना अर्धा केक वाटण्यासाठी किती केक लागतील ?

8 अर्ध्या सहित _____

शाळेतील प्रत्येकी 6 मुलांना केकचा प्रतेकी पाऊण भाग वाटल्यास किती केक खरेदी करावा लागेल?

6 पाऊण भागा सहित _____

7.17 क्रम वाचा ,अंश व छेद ओळखा व लिहा .

$$= \frac{1}{4}$$

→ अंश (रंग असलेल्या भागाची संख्या)

→ छेद (एकूण सम भाग)

एकास चार

अपूर्णांक	वाचावयाचा क्रम	छेद	अंश
$\frac{1}{2}$	एक द्वित्यांश	2	
$\frac{1}{4}$			1
$\frac{3}{4}$			
$\frac{4}{4}$	चार चतुर्थांश		

कृती -04

7.18 खालील प्रश्नांची सूचनेप्रमाणे उत्तरे द्या .

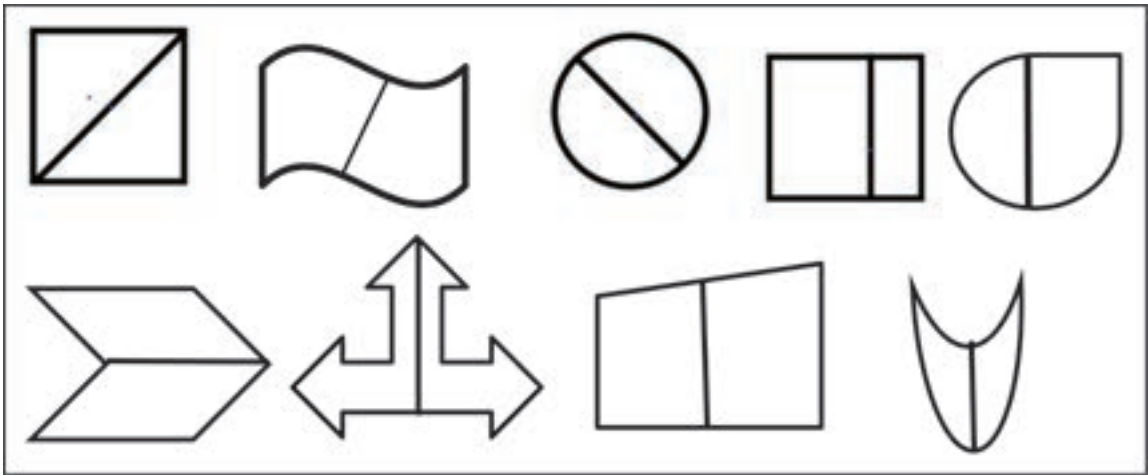
या चित्रातील $\frac{1}{2}$ वर्तुळे रंगवा	
या चित्रातील $\frac{1}{4}$ वर्तुळे रंगवा	
या चित्रातील $\frac{1}{2}$ चेंडूना गोल करा	
या चित्रातील $\frac{1}{2}$ चॉकलेट गोल करा	

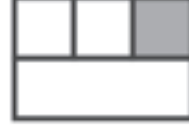
7.19 अपूर्णाकांत चित्र मध्ये व्यक्त करा.

अपूर्णाक	अपूर्णाकाचे प्रातीनिधिक स्वरूप दाखवणारी चित्रे काढा. (आकृती किंवा वस्तूचा संच यांच्या एकूण वस्तू मधील अपूर्णाकाच्या योग्य समूहाला गोल करा)		
उदा : $\frac{1}{2}$			
$\frac{1}{4}$			
$\frac{3}{4}$			
$\frac{4}{4}$			

7.20 खालील दिलेल्या आकृतीमधील कोणत्या आकृतींचे दोन समान भाग होतात त्यांना अशी (✓)खुण करा ज्यांचे नाही त्यांना (x) करा.

7.21 खालील दिलेल्या आकृतीमधील रंग दिलेले $1/4$ भाग ओळखा व त्यांना अशी (✓) खुण करा . जे नाही त्यांना अशी (x) खुण करा

7.22 खालील दिलेल्या आकृतीमधील रंग दिलेले $1/4$ भाग ओळखा व त्यांना अशी (✓) खुण करा . जे नाही त्यांना अशी (x) खुण करा

पाठ्य पुस्तक भाग -2 वरील पान क्र 144 व 146 वर दिलेली गणिते तुमच्या घरातील मोठ्या भावंडाची मदत घेवून तुमच्या वहीवर सोडवा व तुमच्या शिक्षकाला दाखवा (आवश्यकता असल्यास तुमच्या शिक्षकाची मदत घ्या)

मी व माझे अध्ययन (आतापर्यंत शिकलेले स्व-अवलोकन करुया)

1. ह्या चित्रातील $(1/2)$ भागाला रंग भरा.
2. ह्या चित्रातील $(1/4)$ भागाला रंग भरा.
3. ह्या चित्रातील $(3/4)$ भागाला रंग भरा.

4. तक्ता पूर्ण करा :-

अपूर्णांक	वाचण्याची पद्धत	छेद	अंश
$\frac{1}{2}$	एक द्वीतांश	2	
$\frac{1}{4}$			1
$\frac{3}{4}$			
$\frac{4}{4}$	चार चतुर्थांश		

मुल्यमापनाचे स्तर(माझे अध्ययन कसे झाले आहे ?✓तपासुया)

अध्ययन निष्पती	स्तर -1	स्तर -2	स्तर -3	स्तर -4
1/2, 1/4, 3/4 या पूर्णांकांना दिलेल्या चित्रांमध्ये आणि संग्रह केलेल्या वस्तूंमध्ये ओळखून चिन्हांच्या साहाय्याने दर्शविले.	$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$ यामधील संग्रहित वस्तू ओळखतो.	$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$ यामधील दिलेल्या चित्रातील आणि संग्रहित वस्तू ओळखतो व संकेत सुचवितो ..	$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$ यामधील दिलेल्या चित्रातील आणि संग्रहित वस्तू ओळखतो व संकेत सुचवितो ..	$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$ यामधील दिलेल्या चित्रातील आणि संग्रहित वस्तू ओळखतो व संकेत सुचवा. अंश व छेद ओळखतो व वाचतो

माझ्या अध्यायानाबाबत शिक्षकांचे मत

दिनांक :

शिक्षकांची सही